



Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave (Regnskap)

ØKB3111

Predefinert informasjon

Startdato:	21-04-2020 09:00	Termin:	2020 VÅR
Slutt dato:	08-05-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave - med muntlig presentasjon		
SIS-kode:	203 ØKB3111 1 PRO-1 2020 VÅR HAUGESUND		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.: 315

Informasjon fra deltaker

Tittel *: Valg av selskapsform: Hva er avgjørende i små bedrifter - forretningsrisiko eller skatteregler.

Engelsk tittel *: How to choose type of company: What is most important in small companies - business risk or tax rules.

Sett hake dersom ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
vitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 3

Andre medlemmer i
gruppen: 312, 316

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei



BACHELOROPPGAVE

Valg av selskapsform

-Hva er avgjørende i små bedrifter – forretningsrisiko eller skatteregler.

How to choose type of company

-What is most important in small companies – business risk or tax rules.

Anne Tislevoll Ottesen 312

Victoria Elise Pedersen 315

Kjerstin Hagen Eriksen 316

Bachelor i økonomi og administrasjon, Høgskulen på Vestlandet

Institutt for Økonomi og Administrasjon

Regnskap/regnskapsprofil

Veileder: Alfred Limstrand

8.mai 2020

Sammendrag

Denne oppgaven omhandler hva som er avgjørende for valg av selskapsform, og da hovedsakelig om en velger aksjeselskap eller enkeltpersonforetak. Oppgaven ser nærmere på de skattemessige aspektene som hører til under de ulike selskapsformene, og hvilke forretningsrisikoer man må ta hensyn til, spesielt med tanke på enkeltpersonforetak.

Vi har brukt kvalitativ metode, og har i den forbindelse intervjuet fire informanter, to enkeltpersonforetak og to aksjeselskap. Det blir også redegjort for teori rundt aksjeselskap, enkeltpersonforetak og norskregistrert utenlandsk foretak (NUF). Vi har sett på faktorer som lønn, arbeidsgiveravgift, firmabil og elektroniske tjenester, i tillegg til konkurser, omdanning av ENK til AS, og hvordan dette blir gjort.

Konklusjonen vi kom frem til er at det viktigste ved valg av selskapsform er trygghet og minst mulig risiko. Skatt var ikke avgjørende, men ifølge våre funn burde det være et viktigere aspekt, da det for et lite foretak utgjorde relativt store forskjeller mellom enkeltpersonforetak og aksjeselskaper.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet av tre studenter ved Høgskulen på Vestlandet, avdeling Haugesund. Vi studerer økonomi og administrasjon, og oppgaven vår er basert på regnskapsprofil, med hovedsakelig fokus på skatterett.

Vi vil benytte anledningen til å takke de fire informantene som sa seg villig til å stille til intervju. Vi vil også rette en spesiell takk til vår veileder Alfred Limstrand ved HVL for god hjelp og veiledning underveis i oppgaven.

Stord, 8. mai 2020

Anne Tislevoll Ottesen

Victoria Elise Pedersen

Kjerstin Hagen Eriksen

Innhold

Sammendrag	ii
Forord.....	iii
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling.....	1
1.2 Problemstilling og avgrensning	1
1.2.1 Problemstilling	1
1.2.2 Avgrensning	1
2 Teoridel	3
2.1 Selskapsformer	3
2.1.1 Enkeltpersonforetak	3
2.1.2 Aksjeselskap	4
2.1.3 NUF – Norskregistrert utenlandsk foretak	5
2.2 Norsk skatteplikt.....	6
2.3 Skattemodeller	9
2.3.1 Foretaksmodellen (skjermingsmodellen)	9
2.3.2 Aksjonærmodellen	9
2.3.3 Fritaksmodellen	10
2.4 Endring av juridisk organisasjonsform	11
2.5 Lønn, privatuttak, aksjeutbytte og arbeidsgiveravgift	12
2.5.1 Enkeltpersonforetak	12
2.5.2 Aksjeselskap	13
2.6 Firmabil	14
2.7 Mobil og bredbånd	16
2.8 Oppløsning av selskap grunnet konkurs	16
2.8.1 Konkurs i aksjeselskap	16
2.8.2 Konkurs i enkeltpersonforetak	17
2.9 Covid-19.....	18

3 Datainnsamling	20
3.1 Metode	20
3.2 Intervju	21
3.2.1 Gjennomføring av intervju	21
3.3 Ting og Tang – en tenkt bedrift.....	33
3.3.1 Resultatregnskap og utdrag fra balanse	33
3.3.2 Ting og Tang ENK	35
3.3.3 Ting og Tang AS	38
3.3.4 Konklusjon Ting og Tang	40
4 Avslutning	41
4.1 Oppsummering.....	41
4.2 Konklusjon.....	44
Litteraturliste	46
Vedlegg	52
Spørreskjema	52

Definisjoner

I denne oppgaven har vi brukt forkortelser på ulike lover, forskrifter og vedtak, og under følger en liste over de som er aktuelle for oppgaven.

Lover

asl. – Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

bokføringsloven – Lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven)

ftrl. – Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdeloven)

kkl. – Lov om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven)

sktl. – Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

Forskrifter og vedtak

FSFIN – Finansdepartementets forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring av skatteloven (forskrift til skatteloven)

SKV 19 – Stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. For inntektsåret 2019 (stortingets skattevedtak)

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

I små lokalsamfunn er det mange små foretak og selvstendig næringsdrivende som er viktige for sysselsettingen i nærmiljøet. På Stord er det eksempelvis mange små frisørsalonger hvor noen driver aksjeselskap, mens andre driver enkeltpersonforetak. Slik er det også i andre yrkesgrupper, og vi undret oss over hvorfor noen velger det ene over det andre. Da vi har valgt regnskapsprofil var vi spesielt interesserte i å finne ut om valget av foretaksform hadde skattemessig begrunnelse, eller om det var fordeler og risikoer som hadde størst fokus. Det argumenteres ofte for det ene eller det andre, men vi ønsket å finne konkrete argumenter for sider ved de ulike foretaksformene. Vi var også spent på hvor viktig skatteaspektet var, og om det var avgjørende for den enkelte.

1.2 Problemstilling og avgrensning

1.2.1 Problemstilling

Problemstillingen vi søker å besvare i denne oppgaven er:

“Hva er avgjørende for valg av selskapsform i små bedrifter – forretningsrisiko eller skatteregler?”

Vi har også to underproblemstillinger som vi ønsker å finne ut av:

- 1: Hva er den/de skattemessige forskjellen/e mellom aksjeselskap og enkeltpersonforetak?
- 2: Hvilke forretningsrisikoer må man ta hensyn til?

1.2.2 Avgrensning

Oppgaven tar for seg tre ulike selskapsformer: ENK – enkeltpersonforetak, AS – aksjeselskap og til slutt NUF – norskregistrert utenlandsk foretak. Dette er, og har vært, noen av de vanligste selskapsformene i Norge, og det er disse som er mest aktuelle å velge når nye

firmaer etableres. Vi ville primært se på beskatningen og de ulike metodene i disse selskapsformene, men fant også ut at risiko var en viktigere variabel for valget enn vi hadde forutsett. Vi ønsket derfor å finne ut mer om hvilke risikomomenter som finnes i de ulike foretaksformene. Vi skal se på risikoen som følger enkeltpersonforetak, da spesielt det faktum at man ikke er ansatt i eget selskap og dermed faller utenfor en del sosiale rettigheter. Det er også en risiko med å være personlig ansvarlig for all gjeld og verdier i foretaket, da dette kan bli meget dyrt ved en eventuell konkurs.

Denne våren gikk verden inn i en koronavirus-pandemi, og vi har alle blitt sterkt påvirket av dette på flere måter, det var en risiko ingen hadde regnet med. Mange har blitt syke, og mange har mistet jobbene sine. Vi har sett på krisepakken som staten har kommet med, både til bedrifter som har blitt påvirket og til arbeidstakere. Dette ble særlig aktuelt for oss som skriver om ulike foretaksformer, og risiko knyttet til disse.

2 Teoridel

2.1 Selskapsformer

2.1.1 Enkeltpersonforetak

Et enkeltpersonforetak er en selskapsform med ubegrenset personlig ansvar, og som eies av en fysisk person. Dette vil si at personen har det fulle ansvaret for all gjeld og risiko som angår selskapet. Virksomheten kan også drives av et ektepar, og den/de som står som eier kan ikke være ansatt i egen virksomhet (Altinn, 2019g).

Ettersom man ikke kan være ansatt i eget enkeltpersonforetak er man ikke lønnsinntaker, men man disponerer overskuddet og kan gjøre privatuttak (Altinn, 2019g). Det betales ikke arbeidsgiveravgift på dette uttaket, og man er derfor utenfor en del sosiale rettigheter. Dette gjelder eksempelvis utbetaling av sykepenger de første 16 dagene, og at man deretter kun får 80% av hva vanlige arbeidstakere får, jf. ftrl. § 8-34. Man kan derimot forsikre seg slik at man får sykepenger tilsvarende andre lønnsinntakere gjennom hele sykeperioden, og da også 100% utbetaling, jf. ftrl. § 8-36. Innehaver av enkeltpersonforetaket har heller ikke rett på arbeidsavklaringspenger, da dette krever at man mottar lønn, jf. ftrl. § 4-3 første ledd (Altinn, 2019g).

Oppstart av enkeltpersonforetak krever ikke egenkapital, og er helt gratis å opprette dersom man oppfylder følgende krav: har færre enn 5 ansatte, drive ikke med varesalg, og at det skal ikke foretas pant i varelageret. Dersom du ikke oppfyller disse kravene må du registrere foretaket i foretaksregisteret, noe som koster kr 2 250. Ved stort varelager, flere ansatte eller andre økonomiske forpliktelser blir risikoen ved å drive ENK større, og dermed mer risikabelt for innehaveren som står ubegrenset ansvarlig (Altinn, 2019d).

Det er noen vilkår som må være oppfylt for å registrere enkeltpersonforetak. Disse er at virksomheten skal vare over en viss tid, at det på sikt skal være mulig å drive med overskudd, at virksomheten har et visst omfang og at den drives for skattyters egen regning og risiko, jf. ftrl § 1-10. Enkeltpersonforetak blir beskattet ved at eier beregner forventet overskudd det neste året, og melder endringen i skattekortet. Skatteetaten beregner deretter

hvor mye skatt man skal betale, og ut ifra dette betales det en forskuddsskatt fire ganger i året (Altinn, 2019g).

Enkeltpersonforetak kan skattefritt omdannes til aksjeselskap, under forutsetning av at det er startet et nytt aksjeselskap som det ikke tidligere har vært aktivitet i. For at det skal være skattefritt å omdanne må hoveddelen av enkeltpersonforetaket føres inn i det nye aksjeselskapet, jf. sktl. § 11-20 og FSFIN § 11-20-5 første ledd (Conta, 2018).

Som næringsdrivende i Norge er man pliktig til å dokumentere kostnader og inntekter uansett størrelse på selskapet, og i tråd med reglene for bokføring (Enkeltpersonforetak, 2019). Ifølge bokføringsloven § 2 andre avsnitt setning to, er alle som driver virksomhet og som er pliktig til å levere skattemelding for merverdiavgift, bokføringspliktige. Omsetter man for over kr 50 000 innenfor en periode på 12 måneder, må man være registrert i MVA-registeret (Altinn, 2020c). I enkeltpersonforetak med over 20 millioner i verdier på balansen, og mer enn 20 årsverk, er man pliktig til å utarbeide årsregnskap etter regnskapsloven, jf. rskl. § 1-2 niende ledd. (Enkeltpersonforetak, 2020).

2.1.2 Aksjeselskap

Aksjeselskap er en selskapsform der man som eier slipper personlig risiko ved en eventuell konkurs, ettersom AS er en egen juridisk person. Begrenset ansvar betyr at man som eier ikke vil miste annet enn den aksjekapitalen som er innbetalt ved en eventuell konkurs. Ved stiftelse av et aksjeselskap må man skyte inn minst kr 30 000 i aksjekapital, og dersom man ønsker å ta opp lån må man også sette inn sikkerhet utenom aksjekapitalen. Det er også anbefalt å ha sikkerhet utenom aksjekapitalen, slik at man har kapital nok til å dekke kostnader. Eier kan ansette seg selv i eget selskap, og har da krav på lønn, feriepenger, sykepenger og dagpenger på lik linje med andre ansatte (Altinn, 2019b).

Når det gjelder skatt av overskuddet skal det betales 22 prosent i et aksjeselskap, og dette skal betales året etter at overskuddet er opptjent. Betalingen skjer i to like terminbeløp i februar og april, og etter at skattemeldingen er levert skjer endelig oppgjør i oktober. Dersom man mistenker at det er betalt inn for lite, kan man innen 31.mai betale tilleggsforskudd på ønsket sum. Aksjonærene beskattes av det de tar ut i utbytte eller lønn (Altinn, 2020d).

På samme linje som ved annen næringsvirksomhet har man bokføringsplikt som aksjeselskap ifølge bokføringsloven § 2. All dokumentasjon av inntekter og kostnader må settes i system og tas vare på. Aksjeselskaper har også plikt til å utarbeide årsregnskap, jf. rskl. § 1-2.

Aksjeselskapets øverste myndighet er generalforsamlingen. Alle selskapets aksjonærer har stemme- og møterett, og det er styret som kaller inn til generalforsamling. Det skal avholdes generalforsamling årlig, og det er den ordinære generalforsamlingen som skal godkjenne årsregnskapet, samt avgjøre om det skal utbetales utbytte til aksjonærene. Hvor mye som skal betales i utbytte er det styret som foreslår, jf. asl § 5-5. Generalforsamlingen skal også godkjenne blant annet fusjon, fisjon, endring i aksjekapital og vedtekter. I aksjeselskap kan eieren ha rolle som eier, styremedlem og daglig leder. Dette gjelder uansett størrelse på aksjeselskapet (Altinn, 2019b).

2.1.3 NUF – Norskregistrert utenlandsk foretak

Et NUF er en norsk avdeling av et foretak registrert i utlandet, og var en populær selskapsform frem til 1. januar 2012, da ny regel om aksjekapital ble gjeldende. Med et NUF slapp man kravet om aksjekapital og revisjon som var gjeldende i et aksjeselskap. Etter lovendringen om redusert aksjekapital fra kr 100 000 til kr 30 000, og fjerning av revisjonsplikt for små aksjeselskaper, ble fordelene ved NUF mindre og dermed mindre populært (Andersen, 2016). Dette vises tydelig i en pressemelding fra Brønnøysundregistrene 04.07.12, sitert i Vekstra (2012), der det fremgår at det var 76,5 % flere nyregistreringer av AS enn på samme tid året før. Antallet nyregistreringer av NUF sank på samme tid med 60 %.

Det er det utenlandske foretaket som er ansvarlig for avdelingen i Norge. Avdelingen må følge norske regler, som er mange av de samme reglene som aksjeselskaper må følge. Den største forskjellen er at det ved etablering av et NUF ikke er noe egenkapitalkrav (Altinn, 2019a).

Dersom foretaket driver næringsvirksomhet, må det registreres i Foretaksregisteret. Det må være en kontaktperson for avdelingen i Norge, og denne personen må ha norsk person- eller d-nummer, som er et midlertidig identitetsnummer for utenlandske personer som skal

oppholde seg i Norge i mindre enn seks måneder (Skatteetaten, u.å.). Dersom man skal ha ansatte i et NUF må disse registreres i Norge, og arbeidstakerne har like sosiale rettigheter som andre ansatte. Dette gjelder eksempelvis ved sykepenger og pensjon (Altinn, 2019a).

Et NUF må forholde seg til norske MVA-regler. Dette vil si at foretaket må registreres i Merverdiregisteret dersom omsetningen i Norge overstiger kr 50 000 i løpet av tolv måneder. Når det gjelder skatt vil normalt både selskapet og NUF-et være skattepliktig til Norge dersom hele virksomheten styres og drives i Norge. Dersom virksomheten styres fra utlandet vil kun avdelingen i Norge, som drives gjennom fast forretningssted, være skattepliktig til Norge. Er avdelingen skattepliktig til Norge må de også føre regnskap, og sende sitt årsregnskap til Regnskapsregisteret, jf. rskl. § 1-2 punkt 13. Revisjonsplikten inntreder dersom omsetningen overstiger 5 millioner kroner (Altinn, 2019a).

2.2 Norsk skatteplikt

I Norge knyttes skatteplikten til aktivitet som finner sted i landet. Som hovedregel vil alle personer og selskaper ha full skatteplikt til Norge dersom de bor eller driver virksomhet i landet, jf. sktl. §§ 2-1, 2-2 og 2-3. Det er de samme aktørene som kan nytte seg av offentlige goder som finansieres gjennom skatter (Fallan, 2018, s. 40)

Staten, fylket og kommunene har mange fellesoppgaver i samfunnet. Eksempelvis stipend til studenter, utgifter til sykehusene og drift av videregående skoler. For å kunne løse disse oppgavene må det offentlige kreve inn skatter og avgifter. Skatter i Norge kan sees på som en ensidig ytelse i form av at det ikke er noen direkte sammenheng mellom hva man betaler i skatt, og hva man kan få tilbake fra det offentlige i form av tjenester (Fallan, 2018, s. 16-17). For å opprettholde en offentlig velferdsstat slik vi kjenner den i Norge, er man helt avhengig av å ha relativt høye og stabile nivåer av direkte og indirekte skatter (Hatland, Kuhnle og Romøren, 2018, s. 274).

Det er vanlig å skille skattebegreper i direkte og indirekte skatter. Direkte skatt er blant annet inntektsskatt til staten, fylke og kommune, formueskatt til staten og kommuner, trafikkforsikringsavgift på biler og eiendomsskatt. Disse skattene og avgiftene skrives ut til bestemte enkeltpersoner eller juridiske personer. Det er inntektsskatten som har størst

betydning for den offentlige økonomien. Indirekte skatter er forbruksskatt, og er blant annet merverdiavgift og særavgift på biler. Dette er avgifter som innkalkuleres i prisen på varer og tjenester vi kjøper. Det er staten som krever dette inn. Merverdiavgift er den viktigste indirekte skatten for staten (Fallan, 2018, s. 21-22).

Direkte beskatning reguleres av skatteloven, skatteforvaltningsloven og skattebetalingsloven. Ifølge Grunnloven § 75 bokstav a, er det kun Stortinget som kan pålegge skatter, men dette kan delegeres. Det er slik kommunene og fylkene også kan kreve inn skatter. Det er likevel Stortinget som setter maksimalsatsene. Ifølge sktl. § 15-1 skal Stortinget hvert år gjøre vedtak som fastsetter skatt på formue og inntekt til staten. I skatteloven finnes reglene for fastsetting av skatt for lønnstakere, pensjonister, personlig næringsdrivende og selskaper (Fallan, 2018, s. 23).

Beregningsgrunnlagene for inntektsskattene skiller seg mellom alminnelig inntekt og personinntekt. Alminnelig inntekt gir grunnlag for nettoskattene og personinntekt gir grunnlag for bruttoskattene. Beregningsgrunnlaget for nettoskattene inneholder all type skattepliktig fordel fra arbeid, virksomhet og kapital (nettoinntekten). Deretter blir grunnlaget redusert med fradragberettigede kostnader. Personlige skattytere og personlig næringsdrivende har to nettoskatter; kommuneskatt og fellesskatt. Disse får også et personfradrag, som er et fribeløp i alminnelig inntekt som ikke blir skattlagt. Upersonlige skattytere, som eksempelvis et AS, får ikke personfradrag (Fallan, 2018, s. 26-27).

Personinntekt er som nevnt grunnlaget for bruttoskattene. Inntekten omfatter personlig utført arbeid, begrenset personinntekt fra eier av ENK og pensjoner. Dette reguleres i skatteloven §§ 12-2 og 12-10. Inntekten skal brukes som grunnlag for trygdeavgiften til folketrygden, jf. sktl. § 12-1 og folketrygdeloven § 3-15 (Fallan, 2018, s. 27). Bruttoskattene består av trinnskatt og trygdeavgift. Trygdeavgiften har tre satser, og blir beregnet med enten lav sats (5,1%), mellomsats (8,2 %) eller høy sats (11,4 %), jf. sktl. § 12-1, jf. ftrl § 23-3 og SKV-20 §§ 6,7 og 8 (Fallan, 2018, s. 28). Trinnskatten er progressiv og går over ulike trinn. I 2020 er trinnene som følger: kr 180 800-254 500, kr 254 500-639 750, kr 639 750 – 999 550 og siste er over kr 999 550. Trinnskatten på de ulike trinnene, i stigende rekkefølge, er som følger: 0%, 1,9%, 4,2%, 13,2% og 16,2 %. Troms og Finnmark har 11,2% der andre har 13,2% (Skatteetaten, u.å.e).

Formueskatt betales av personlige skattytere, og grunnlaget er nettoformuen. Denne beregnes ved å trekke fradragsberettiget gjeld fra bruttoformuen. Deretter skal man betale skatt av det beløpet som overstiger fribeløpet på kr 1 500 000. Skatten betales til stat og kommune og samlet skattesats er 0,85 % (Skatteetaten, u.å.h). Ifølge sktl. § 2-36 betaler ikke AS, ASA og selskaper som eies av andre personlige skattytere formueskatt. En eventuell formue må beskattes av aksjonærer og andre personlige eiere. På denne måten unngår man en dobbeltbeskatning av formue (Fallan, 2018, s. 28-29).

Personlige og upersonlige skattytere beskattes forskjellig for inntekt. Personlige skattytere betaler nettoskatter og bruttoskatter. Upersonlige skattytere betaler kun nettoskatt (Fallan, 2018, s. 29).

Skattesystemet og reglene bør være slik at de påvirker investeringer så lite som mulig, og det må oppfattes som rettferdig. Skattereformen i 1992 ville at skattereglene skulle påvirke ressursbruken i samfunnet i minst mulig grad. I skattereformen 2004-2006 var ønsket at aksjeutbytter skulle skattlegges mer likt arbeidsinntekt, og dermed overskygget dette reformen fra 1992 til en viss grad. For at samlet skatt på eierinntekter skal bli opprettholdt er utbytte og gevinst for personlige aksjonærer oppjustert med en faktor på 1,44, jf. sktl. § 10-11 (Fallan, 2018, s.33).

Skattereformene tar hensyn til tre hovedprinsipper; nøytralitetsprinsippet, symmetriprinsippet og kontinuitetsprinsippet. Kort oppsummert går nøytralitetsprinsippet ut på at ulike typer kapital bør skattlegges med samme skattesats uavhengig av investeringsform. Dette gjør at skattyter ikke trenger å ta hensyn til beskatning ved investering av penger. Symmetriprinsippet går ut på at inntekt og tilhørende fradrag behandles på samme måte. Det vil si at dersom inntekten er skattepliktig, skal tilhørende kostnader være fradragsberettiget for transaksjonsmotparten. Det siste prinsippet, kontinuitetsprinsippet, handler om at den skattemessige stillingen ikke forandrer seg dersom man eksempelvis mottar arv (Fallan, 2018, s. 34-35).

2.3 Skattemodeller

2.3.1 Foretaksmodellen (skjermingsmodellen)

Eiere av enkeltpersonforetak skattlegges etter foretaksmodellen. Modellen er en skjermingsmetode hvor man skattlegges som vanlig, uavhengig av om overskuddet tas ut av bedriften eller ikke. Dette etter fradrag for en risikofri avkastning. Dette regnes som personinntekt, og man betaler løpende skatt (Skatte-ABC, 2019/2020, enkeltpersonforetak-beregnet personinntekt, 1 generelt). Skjermingsgrunnlaget er den skattemessige verdien av eiendelene i selskapet, og dermed totalkapitalen i virksomheten, slik det vises på eiendelene i balansen. Skjermingsfradraget er skjermingsgrunnlaget x skjermingsrenten, jf. sktl. § 12-12 første ledd (Fallan, 2017, s. 359). Skjermingsrenten fastsettes av skattedirektoratet i januar påfølgende år, og baserer seg på gjennomsnittlig 3-måneders rente på statskasseveksler (Skatteetaten, u.å.d).

Beregning av personinntekt er basert på den årlige nettoinntekten til enkeltpersonforetaket, og det forutsettes at det drives virksomhet i foretaket, jf. sktl. § 12-10 andre ledd. Alminnelig inntekt i inntektsåret er utgangspunktet for beregning av personinntekt, og dette beregningsgrunnlaget skal korrigeres for noen bruttoinntekter og bruttokostnader, gevinster og tap. Skjermingsfradraget skal også komme til fradrag her (Fallan, 2017, s. 362-363).

2.3.2 Aksjonærmodellen

Aksjonærmodellen er et regelsett som innebærer beskatning av utbytte og gevinster på aksjer, og erstattet delingsmodellen og RISK-systemet fra 1. januar 2006. Aksjonærmodellen gjelder for personlige aksjonærer eller andelshavere. For aksjer regnes gevinst og utbytte utdelt fra aksjeselskap og allmennaksjeselskap, gjensidige forsikringsselskap, aksjefond, grunnfondsbevis, sparebanker, andre selveiende finansieringsforetak, samvirkeforetak og tilsvarende utenlandske selskaper (Skatteetaten, u.å.a).

De skattytere som omfattes av aksjonærmodellen er personlige aksjonærer og andelseiere som har alminnelig skatteplikt i Norge. Den gjelder også for konkursbo der skyldner er en fysisk person, administrasjonsbo som tilhører en fysisk person og dødsbo (Skatteetaten, u.å.a).

Aksjonærmodellen går ut på at man trekker fra et skjermingsfradrag etter man har skattlagt gevinst og utbytte. Skjermingsfradraget har til hensikt å skjerme investeringenes risikofrie avkastning. Et skjermingsfradrag er skjermingsgrunnlag multiplisert med skjermingsrenten. Man bruker aksjonærmodellen til å beskatte utbytte over et visst nivå som alminnelig inntekt, for å redusere forskjellen i beskatning av kapital og arbeid. Skjermingsgrunnlaget er som hovedregel lik aksjens anskaffelsesverdi inkludert utgifter, og beregnes per aksje. Utgangspunktet for skjermingsrenten blir beregnet i gjennomsnittlig observert rente på statskasseveksler med en 3 måneders løpetid. Den beregnes og kunngjøres av Skattedirektoratet januar året etter inntektsåret (Skatteetaten, u.å.a).

For å unngå at noen gir lån til aksjeselskapet og tjener på rentene i stedet for å ta utbytte, er det innført regler om ekstra skatt på renter på lån, jf. sktl. § 5-22. Lån som gis til selskap regulert av aksjonærmodellen, vil bli ekstra beskattet. I første omgang vil renteinntekten bli beskattet som alminnelig inntekt, og deretter blir renteinntektene fratrukket skjermingsfradrag, før den beskattes på nytt som alminnelig inntekt. Skjermingsfradraget fungerer på samme måte som ved utbytte og gevinst, men den beregnes for hver enkelt måned på grunnlag av lånesaldo ved starten av måneden. Skjermingsrenten for ekstra skatt på lån blir fastsatt og kunngjort av Skattedirektoratet for to måneder av gangen (Skatteetaten, u.å.a).

2.3.3 Fritaksmodellen

Fritaksmodellen gjelder for selskapsaksjonærer, som vil si at aksjen eies av et selskap og ikke en personlig aksjonær, og omfatter regler for beskatning av utbytte og gevinst. Metoden ble innført i 2004 og går i korte trekk ut på at selskapsaksjonærer slapp å betale skatt på gevinst og utbytte av aksjer, jf. sktl. § 2-38. I 2009 kom det en innstramning av fritaksmodellen, jf. sktl. § 2-38 sjette ledd bokstav a, der 3 % av netto skattefrie inntekter skulle inntektsføres i alminnelig inntekt. Dette gjaldt både realiserte utbytter og nettogevinster. I 2012 ble 3 % regelen endret slik at den nå kun omfatter utbytte (Fallan, 2018, s. 398).

Ifølge skatteloven § 2-38 gjelder fritaksmodellen for selskaper som er selvstendige skattesubjekter, slik som eksempelvis aksjeselskaper og allmennaksjeselskap. Selskaper med deltakerfastsetting av inntekt og formue omfattes også av fritaksmetoden. Dette gjelder eksempelvis ansvarlige selskaper. Ifølge sktl. § 2-38 andre ledd skal inntekt og tap ikke tas

med i alminnelig inntekt etter sktl. § 10-41. Utbytte og gevinst/tap trekkes dermed ut av selskapets alminnelige inntekt før deltakernes inntektsandel beregnes. Ifølge sktl. § 10-42 blir det en ekstra beskatning på vanlig måte når deltakerne er personlige skattesubjekter. Dersom deltakerne er aksjeselskaper, gjelder sktl. §§ 10-41 andre ledd og 2-38 tredje, fjerde og sjette ledd, og det blir ikke ekstrabeskatning. Det gis altså ikke ekstrabeskatning for deltakere som omfattes av fritaksmetoden, på utdeling fra selskaper med deltakerfastsetting (Fallan, 2018, s. 398-399).

NUF vil også omfattes av fritaksmetoden, men det forutsettes at hovedforetaket kan sammenlignes med et kvalifisert norsk foretak. Dersom utenlandske selskaper tilsvarende et norsk kvalifisert selskap, omfattes disse i utgangspunktet også av fritaksmetoden (Nymoen & Gule, 2019).

Fritaksmetoden gjelder for gevinst og tap ved realisasjon eller uttak av aksjer og eiendeler i selskaper nevnt i sktl. § 2-38 første ledd, og i tilsvarende utenlandske selskaper. Da vil gevinster ved realisasjon av aksjer være skattefrie, og tilsvarende tap ikke fradragsberettiget. Lovlig utdelt utbytte er skattefritt ut over 3 %-regelen (Fallan, 2018, s. 399). Kostnader knyttet til kjøp av aksjer er ikke fradragsberettiget ved realisasjon. Dette gjelder også kostnader knyttet til utbytte (Fallan, 2018, s. 400).

2.4 Endring av juridisk organisasjonsform

I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å endre organisasjonsform. Dette kan være tilfelle når man har et enkeltpersonforetak og ønsker å beskytte sine private eiendeler mot eventuelle kreditorer, ved å endre organisasjonsform til eksempelvis aksjeselskap. Dette gir også tilgang til det offentlige sikkerhetsnett når det kommer til sykepenger eller dagpenger. Dersom man som enkeltpersonforetak skal skifte organisasjonsform, kan man ikke beholde organisasjonsnummeret (Altinn, 2019c). Hvis organisasjonen ikke har noen eiendeler av verdi kan man starte et nytt aksjeselskap, og fortsette driften i det nye selskapet. Ved omdanning av virksomheten fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap kan dette gjøres skattefritt, jf. sktl. 11-20 første ledd. Vilårene for skattefri omdanning er at du som eier av enkeltpersonforetaket må eie alle aksjene i den nye organisasjonen etter omdannelsen til AS. Det er også et krav at

alle eiendelene til enkeltpersonforetaket blir overført til den nye organisasjonen (Skatteetaten, u.å.c).

Dersom et enkeltpersonforetak, ansvarlig selskap eller aksjeselskap skal endre organisasjonsform, må det registreres en ny organisasjon som er helt uavhengig av den gamle organisasjonens rettigheter og plikter. Det finnes derimot unntak og det er endring av organisasjonsform mellom AS og ASA, SA og AS, SA og ASA og ANS og DA (Altinn, 2019c).

2.5 Lønn, privatuttak, aksjeutbytte og arbeidsgiveravgift

2.5.1 Enkeltpersonforetak

Det er store forskjeller på hvordan lønn, privatuttak og utbytter beskattes i enkeltpersonforetak og aksjeselskap, og hvordan det blir utbetalt til eiere og ansatte. I enkeltpersonforetak kan ikke eier motta lønn, ettersom man ikke kan ansette seg selv i denne type foretak. Dette innebærer også at innehaver av enkeltpersonforetak ikke betaler arbeidsgiveravgift av sin næringsinntekt, jf. ftrl. § 23-2. I enkeltpersonforetak disponerer man hele overskuddet, og man betaler forskuddsskatt for hele det beregnede overskuddet i bedriften. Dette gjør man ved å melde inn forventet overskudd i bedriften til skatteetaten, og det sendes ut innbetalingsblankett fire ganger årlig (Altinn, 2020b). I enkeltpersonforetak betaler man den høyeste satsen av trygdeavgift, som per i dag er på 11,4%, jf. vedtak om avgifter til folketrygden § 8. Man beskattes for det man tjener, opp til en marginalsats på 49,6 % (Regjeringen.no, 2019).

Av overskuddet kan man ta ut så mye man ønsker til privat bruk, dette kalles privatuttak. Privatuttaket er ikke skattepliktig da det alt er betalt skatt på hele overskuddet, og føres dermed ikke som en kostnad slik som lønn. Det skal kun føres lønn dersom man har ansatte, og de vil da være arbeidstakere som man er pliktig å betale arbeidsgiveravgift for. Driver man foretaket sammen med ektefelle, vil heller ikke han/hun være ansatt som vanlig arbeidstaker, og skal i likhet med eier ikke betales arbeidsgiveravgift for (Altinn, 2019g).

2.5.2 Aksjeselskap

I aksjeselskap kan innehaver være ansatt som arbeidstaker, og dermed være både lønnsmottaker og aksjonær. Som ansatt i eget aksjeselskap har eieren alle sosiale rettigheter som eksempelvis sykepenger og AAP, ettersom det betales arbeidsgiveravgift på lønnen som følge av ftrl. § 23-2. I tillegg til lønn mottar eier aksjeutbytte når overskuddet tillater dette, og det er bestemt av styre og generalforsamling, jf. asl § 8. Både lønn og utbytte er regnet som inntekt, og det skal betales skatt, jf. sktl. §§ 5-1 og 10-11 første ledd.

Aksjeutbytte utbetales i penger, realverdier eller som ettergivelse av gjeld, og det er tydelige regler i aksjeloven for hva som kan deles ut i utbytte. Man finner reglene for aksjeutbytte i asl. §§ 8-1 til 8-4. For at det skal kunne utbetales utbytte må det være innenfor utbytterammen, og den skjønsmessige grensen som omhandler forsvarlig egenkapital og likviditet (Langfeldt, Bråthen, Viken & Minde, 2019, s. 201). Det som kan utdeles er eiendeler minus gjeld, forutsatt at dette overstiger aksjekapitalen og annen bunden egenkapital (Langfeldt et al., 2019, s. 201).

Aksjeutbytte er regnet som alminnelig inntekt, og det betales tilleggsforskuddsskatt på dette. Utbyttet beskattes etter aksjonærmodellen, som betyr at man får trukket fra et skattefritt beløp kalt skjermingsfradrag, jf. sktl. § 10-12. Deretter oppjusteres utbyttet med 1,44, jf. sktl. § 10-11 første ledd, før summen beskattes med 22% (Regjeringen.no, 2019).

Eksempel

Utbytte	30 000,-
Skjermingsfradrag: $30\,000 * 1,3\% (*) =$	390,-
= utbytte før skattemessig oppjustering	29 610,-
Beregningsgrunnlag for skatt $29\,610 * 1,44$ (sktl. § 10-11 første ledd) =	42 638,-
= Skatt på utbytte: $42\,638 * 22\% \text{ skatt}$	9 380,-

*) Skjermingsrenten 2019 (skatteetaten, u.å.).

For mange vil det lønne seg å ta ut både lønn og utbytte, ettersom man opparbeider seg en del rettigheter ved å få utbetalt lønn, slik som pensjon og andre sosiale rettigheter som sykepenger

og dagpenger (Conta, 2018). Maksimal pensjonsopptjening i folketrygden i 2019 er 18,1 % av 7,1 G, som er kr 99 858, som tilsvarende kr 708 992 (Nav, 2019). Dersom selskapet har god inntjening må man selv finne ut hva som lønner seg i hvert tilfelle. Tjener man over 7,1 G, kan det lønne seg å ta ut lønn opp til dette og utbytte på resten, slik at man får full pensjonsopptjening. Det kan også lønne seg å bare ta ut opptil 6 G, slik at man har opptjent maksimal sykelønnsdekning, og samtidig holder seg under trinn 3, som er på 13,2 % for lønn over kr 617 500 i 2019 (Skatteetaten, u.å.e).

Lønn og arbeidsgiveravgift er fradragsberettiget for selskapet, og det vil dermed være lønnsomt for eier å ta ut det som er gunstig i lønn, før man eventuelt tar ut resten i utbytte (Conta, 2018). I tillegg tjener man opp pensjon i innskuddspensjonsordningen til selskapet av lønnen man får utbetalt. Innskuddspensjon er individuelt fra selskap til selskap, og ligger på mellom 2 og 7 prosent (NHO, u.å.).

I enkeltpersonforetak tjener man opp pensjon i folketrygden på 18,1 % av næringsinntekten sin, opp til 7,1 G. I tillegg kan man ha frivillig innskuddspensjon på mellom 2 og 7 prosent opp til 12 G (Sticos, 2020). Dersom man har innskuddspensjon i enkeltpersonforetak, trekkes dette ut av inntekten og gjør resultatet mindre, noe som ikke er gunstig dersom man har omsetning under 7,1 G, og ikke får full pensjon gjennom folketrygden (Andreassen, 2020).

2.6 Firmabil

Når arbeidsgivers bil brukes privat vil dette regnes som en naturalytelse, jf. sktl. §§ 5-13 og 5-10, og den private delen av kjøringen vil utløse skatteplikt på samme måte som lønn. Dersom bilen kun brukes til tjenestekjøring for arbeidsgiver, inkludert kjøring til og fra arbeid, vil dette være skattefritt for arbeidstaker. Bevisbyrden ligger på den ansatte, og det bør føres kjørebok (Fallan, 2018, s. 158). I en kjørebok registreres den daglige bruken av bilen i yrket, og vil være viktig dokumentasjon for yrkeskjøringen. Dersom kjøreboken føres av en bokføringspliktig er det oppbevaringsplikt, jf. bokføringsloven § 13 første ledd nummer tre. Skattyter bestemmer selv om den private bruken også skal føres, jf. skatteforvaltningsloven § 10-1 (Skatte-ABC, 2019/2020, bil-fradrag for bilkostnader, 4.2 kjørebok).

Ifølge sktl. § 5-13 (sjablonregel) og FSFIN §§ 5-13-1 til 5-13-8 regnes fordel for firmabil ut på følgende måte: Fordel fastsettes til 30 % av listepris som ny inntil kr 314 400, og 20 % av den overskytende listeprisen. Biler eldre enn 3 år per 1.1 eller biler med yrkeskjøring over 40 000 km i inntektsåret, bruker 75 % av listepris som ny. Ifølge FSFIN § 5-13-4 regnes listepris som prisen ved førstegangsregistrering, inkludert MVA og vrakpant, men uten frakt- og registreringskostnader (Fallan, 2018, s. 159). Dersom bilen både er eldre enn 3 år og overstiger yrkeskjøring på 40 000 km, brukes 56,25 % av listeprisen som grunnlag for fordelsbeskatning. EL biler bruker 60 %, og 45 % dersom bilen er eldre enn 3 år (Fallan, 2018, s. 160). Dersom det gjelder varebil klasse 2 eller lette lastebiler med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg, gjelder noen unntaksregler når det kommer til fordelsbeskatning (Fallan, 2018, s. 158).

Dersom en aksjonær nytter aksjeselskapets bil, vil dette være yrkeskjøring for selskapet. Dette gjelder uansett hvilket formål kjøringen har. Dersom aksjonæren ikke er ansatt i selskapet og ikke betaler markedsleie for bruken, skal han utbyttebeskattes og selskapet uttaksbeskattes for fordel som tilfaller den private bruken (Skatte-ABC, 2019/2020, bil-fradrag for bilkostnader, 2 biler eiet/leaset av selskap, 2.2 aksjonærs bruk).

Yrkesbiler avskrives i saldogruppe c eller d, og kostnader ved bilhold er i utgangspunktet fradragsberettiget for selskapet (Skatte-ABC, 2019/2020, bil-fradrag for bilkostnader, kap. 2, biler eiet/leaset av selskap, 2.4 kostnadsfradrag). Når det gjelder bruk av egen bil i yrket/skattegivende inntekt får man ifølge sktl. § 6-1 første ledd fradrag for bilkostnader. For biler som anses å være yrkesbiler gis det fradrag for kostnader ved bilhold, men med en tilbakeføring av beløp som faller på privat kjøring, jf. sktl. § 6-12, jf. § 5-13. Dersom en bil har begrenset bruk i yrket og ikke oppfyller kravene om å være yrkesbil kan man derimot ikke kreve fradrag for faktiske kostnader, men det kan i stedet kreves fradrag for yrkesbruk. Fradraget regnes ut ved å multiplisere en standardsats, som er kr 3,50, jf. takseringsreglene § 1-3-20, med antall kilometer for yrkeskjøring. Satsen omfatter direkte bilkostnader, slik som eksempelvis avskrivninger og drivstoff. I tillegg kan man få fradrag for kostnader knyttet til utbedring av bilskader eller egenandel/bonustap oppstått under kjøring i yrket. Kjøre lengden i yrket kan da ikke overstige 6 000 km i året, og dette må kunne dokumenteres (Skatte-ABC, 2019/2020, bilgodtgjørelse, 2.1 bilgodtgjørsels ... av Skattedirektoratet og bil-fradrag for bilkostnader, 3.7 kostnadsfradrag for privatbiler som brukes noe i yrket).

2.7 Mobil og bredbånd

Arbeidsgiver kan betale for abonnement på mobil og bredbånd for arbeidstaker på flere måter, og disse beskattes ulikt. Abonnement kan stå i arbeidsgivers eller arbeidstakers navn, og her skilles mellom naturalytelse og utgiftsgodtgjørelse (Skatteetaten, u.å.f). Vi skal se nærmere på hva disse forskjellene betyr for arbeidstaker.

Når arbeidsgiver står som abonnent regnes det som naturalytelse, jf. sktl. § 5-12 punkt fem, og arbeidstaker skattlegges en sum fastsatt i FSFIN § 5-12-20, som per i dag er på kr 4 392 i året. Dette legges til som inntekt. Dersom arbeidstaker kun benytter seg av disse tjenestene privat deler av året, skal det føres kr 366 per måned for den skattepliktige fordelingen. Summen på kr 4 392 er det som er skattepliktig beløp uansett om de faktiske utgiftene er lavere eller høyere, eller om arbeidstaker selv betaler inn noe for tjenesten. Ved utgiftsgodtgjørelse står abonnementet i arbeidstakers navn, og betales av arbeidstaker eller arbeidsgiver. Den skattepliktige fordelingen beregnes til det man faktisk får dekket, opp til maksimalt kr 4 392 (Skatteetaten, u.å.f).

2.8 Oppløsning av selskap grunnet konkurs

I både aksjeselskap og enkeltpersonforetak foreligger det konkurs dersom selskapet ikke lenger klarer å gjøre opp sine økonomiske forpliktelser, og dermed er insolvent, jf. kkl. § 60. For at man skal anses for å være insolvent er det to krav som må være oppfylt: Selskapet må være varig ute av stand til å gjøre opp sine forpliktelser, og aksjeselskapet ikke har nok eiendeler til å dekke utestående gjeld, jf. kkl. § 61.

2.8.1 Konkurs i aksjeselskap

I et aksjeselskap er det styret som har ansvar for at selskapet har en forsvarlig egenkapital og likviditet. Dette blir vurdert opp mot driftens risiko og omfang. Deretter må styret vurdere om det er grunnlag for å drive selskapet videre, eller om selskapet er insolvent. Hvis vurderingen medfører insolvens må styret melde oppbud til tingretten (Altinn, 2019e).

Den lokale tingretten behandler begjæringen om oppbud, og dersom de vurderer selskapet som insolvent åpner tingretten konkurs. En bostyrer skal ta seg av konkursbehandlingen, og denne oppgaven blir vanligvis gitt til en advokat. Alle selskapets eiendeler og verdier som kontanter, fast eiendom, bankkontoer, inventar, kjøretøy og registrerte varemerker blir beslaglagt, og retten til disposisjon av eiendelene overføres til konkursboet (Altinn, 2019e).

Under bobehandlingen er daglig leder og styret i aksjeselskapet pliktig i å bistå boet, samt å gi bostyrer alle opplysninger om forretningsførsel og økonomiske forhold. Når det gjelder selskapets regnskapsmaterieell, er selskapets regnskapsfører og revisor pliktig å utlevere dette. Det skal også opplyses om selskapets forretning- og regnskapsførsel (Altinn, 2019e).

Bobehandlingen avsluttes når bostyrer har hatt en nøye gjennomgang av selskapets økonomiske anliggende. Dersom det viser seg at det ikke er midler i boet, vil bobehandlingen bli innstilt av tingretten. Hvis det derimot finnes midler, vil disse bli fordelt på kreditorene slik at de får en forholdsmessig dekning, før bobehandlingen avsluttes (Altinn, 2019e).

Som aksjonær i et aksjeselskap vil man vanligvis ikke stå personlig ansvarlig for gjeld. Det kan likevel forekomme tilfeller der styremedlemmer eller eiere blir erstatningsansvarlig dersom man har drevet selskapet på en uaktsom måte. Man kan også stå ansvarlig overfor noen kreditorer hvis man for eksempel har personlig kausjonert for selskapets gjeld (Altinn, 2019e).

2.8.2 Konkurs i enkeltpersonforetak

Det er enten eieren av enkeltpersonforetaket eller en kreditor som begjærer oppbud, og deretter vil tingretten åpne konkurs dersom den vurderer selskapet som insolvent. Bostyrer blir deretter oppnevnt, og det er denne personen som skal gjennomgå boet (Altinn, 2019f).

Ettersom eieren av enkeltpersonforetaket sin personlige økonomi og selskapets økonomi er den samme, vil eieren slås personlig konkurs. Hvis eieren av enkeltpersonforetaket blir slått personlig konkurs, kan bare nødvendige eiendeler som klær og innbo beholdes av eier og familien. Eieren er pliktig til å bistå tingretten og bostyreren vederlagsfritt, samt å legge frem alle økonomiske opplysninger og regnskapsbilag. Eventuelle midler i boet vil bli fordelt på kreditorene, slik at de får en forholdsmessig dekning før bobehandlingen avsluttes. Ved en

konkurs i enkeltpersonforetak vil ikke noe gjeld bli slettet, og man vil fortsatt stå personlig ansvarlig for den udekkede gjelden etter bobehandlingen er avsluttet (Altinn, 2019f).

2.9 Covid-19

Denne våren står vi ovenfor den største krisen i fredstid. Konsekvensene som følge av Covid-19 er allerede mange og utfordrende, og vil nok fortsette å være det i lang tid. Det økonomiske aspektet av krisen påvirker folk sin privatøkonomi, men også økonomien til mange bedrifter. For å begrense de negative konsekvensene av korona-krisen har regjeringen foretatt en rekke endringer som skal lette den økonomiske byrden for bedriftene, når det kommer til blant annet sykefravær og permittering. Stortinget har også vedtatt en midlertidig lov om forskriftshjemmel for å begrense de negative konsekvensene av Covid-19, kalt koronaloven. Lovens formål er at det skal bli enklere å ta effektive og nødvendige tiltak for å begrense forstyrrelsen av samfunnsfunksjoner som følge av pandemien (Regjeringen.no, 2020a).

For å lette på den økonomiske byrden til norske bedrifter har Stortinget presentert en krisepakke. På Visma listes det noen felles tiltak for AS og ENK. Eksempelvis er arbeidsgiveravgiften senket med fire prosent i en periode på to måneder, mens innbetalingen for arbeidsgiveravgiften er utsatt fra 15. mai til 15. august. Det er flere utsettelse, som betaling av merverdiavgift, innbetaling av forskuddsskatt for ENK i første og andre termin, samt utsatt innbetaling av forskuddsskatt for AS andre termin (Visma, 2020).

Det er også kommet tiltak for sykepenger og permittering av arbeidstakere. Noen av disse tiltakene er at lønnspliktperioden ved permittering, som tidligere har vært 15 dager, nå er redusert til 2 dager. Kravet om redusert arbeidstid for å ha rett på dagpenger er nå minsket fra 50 til 40 prosent. Når det gjelder utbetaling av sykepenger i forbindelse med korona, er arbeidsgiverperioden redusert til 3 dager (Visma, 2020). Dette medfører at arbeidsgiver har reduserte kostnader i forbindelse med permittering og sykefravær.

Som følge av pandemien har staten presentert en kompensasjonsordning for bedrifter som er hardt rammet av utbruddet. Denne ordningen vil gjelde foretak som har hatt minst 30 prosent omsetningsfall. Det er flere faktorer som spiller inn på hvor stor kompensasjonen vil være.

Hvor mange prosent omsetningen har falt og størrelsen på bedriftens uunngåelige faste kostnader er viktige faktorer. Bedrifter som er pålagt å stenge av staten vil få høyest kompensasjon. Ordningen vil i utgangspunktet gjelde fra mars til mai (Regjeringen.no, 2020b).

Når man driver et enkeltpersonforetak har man vanligvis ikke rett til sykepenger de første 16 dagene, med mindre man har forsikring. I forbindelse med Covid-19 kan man nå søke sykepenger allerede på dag 4. Denne ordningen gjelder fra 16. mars, og sykepengene vil utgjøre 80 prosent av sykepengegrunnlaget. Når det gjelder enkeltpersonforetak som har forsikring for sykepenger med 100 prosent fra den 17. sykedagen, vil disse nå få 100 prosent av sykepengegrunnlaget allerede fra 4. sykedagen. Denne ordningen gjelder for de som er pålagt karantene, er mistenkt smittet eller har fått positiv koronatest. Det er også vedtatt at eiere av enkeltpersonforetak skal ha samme regler som arbeidstakere når det kommer til omsorgspenger, og vil på lik linje med disse få omsorgspenger fra dag 4 (Nav, 2020b).

Dersom man er ansatt i eget aksjeselskap har man i likhet med andre arbeidstakere rett på dagpenger og sykepenger. Dette gjelder også for små selskap som har få ansatte og selv om eier er eneste ansatte. Dersom man er permittert fra eget selskap må man som ansatt søke dagpenger, men også som arbeidsgiver forklare Nav hvilke tiltak som er på plass for å begrense behovet for permittering. Som eier av selskapet må man forklare Nav hvordan man planlegger å få selskapet tilbake i normal drift. Hvis eier som eneste ansatt i eget aksjeselskap blir permittert over 80 prosent, er det tvilsomt at man som selskap gjør alt som forventes med tanke på å skaffe fremtidig arbeid. Konsekvensen av at alle arbeidsoppdrag forsvinner kan være at en avvikling av selskapet vil være det beste alternativet, i motsetning til midlertidig stans av drift (Nav, 2020a).

3 Datainnsamling

3.1 Metode

Å bruke en metode vil si å følge en bestemt vei mot et mål. Viktige elementer her er å analysere, avgrense og tolke data, som en sentral del av empirisk forskning. Metodelære går ut på hvordan vi kan undersøke om våre antakelser stemmer overens med virkeligheten, eller ikke (Johannessen, Christoffersen & Tufte, 2011, s. 33). Et viktig skille blir mellom kvalitativ og kvantitativ metode. Et eksempel på kvantitativ tilnærming er en spørreundersøkelse. Her spørres et utvalg av befolkningen om eksempelvis hvilket bilmerke de kjører, i tillegg til spørsmål som yrke, alder, kjønn ol. Da kan man se om det er noe sammenheng mellom hvem som kjører de samme bilmerkene. Ved bruk av kvantitativ metode kartlegges utbredelser (Johannessen et al., 2011, s. 35).

Kvalitativ metode sier noe om kvalitet eller spesielle kjennetegn ved det som studeres. Metoden brukes gjerne når det er forsket lite på fenomenet som skal undersøkes, man har lite kunnskap om det, eller når man ønsker å forstå fenomenet mer grundig. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom intervjuer (Johannessen et al., 2011, s. 36).

I denne oppgaven fokuserer vi på kvalitativ metode gjennom intervjuer, og det gjennomgås derfor ikke mer om kvantitativ metode, men fokuset videre blir på kvalitativ metode. Ved bruk av kvalitativ metode er målet å få mye informasjon fra et begrenset antall personer, også kalt informanter. Intervju blir mye brukt ved innsamling av kvalitativ data. Dette er en metode som er anvendelig, og gjør det mulig å få relevant og detaljert informasjon (Johannessen et al., 2011, s. 143). Når intervju brukes som metode kan det være vanskelig å fastslå hvor mange intervjuer man bør gjennomføre, og dette er ofte noe man ikke kan vite på forhånd. Det er ikke før etter gjennomførte intervjuer man vet hvilken informasjon man har tilegnet seg. I mindre prosjekter kan 10-15 informanter være et godt utgangspunkt, men dette avhenger av problemstilling og hvilke ressurser man har. I slike gjennomføringer spiller tid en vesentlig rolle, og det kan være aktuelt med langt færre enn 10 informanter. Et annet viktig punkt er hvilken type informasjon man får fra ulike informanter. Noen kan gi mye og detaljert informasjon som belyser problemstillingen og temaet, mens andre gir mangelfull og mindre relevant informasjon, og informantene får dermed ulik status. Det kan derfor være

hensiktsmessig å avgjøre antall intervjuer underveis når man har kontroll på hva informasjon man har, og hva man eventuelt mangler eller har mindre av (Johannessen et al., 2011, s. 108).

Ved utvelgelse av informanter er det viktig at man får mest mulig kunnskap om fenomenet. Utvelgelsen blir hensiktsmessig, og ikke representativ slik som ved kvantitativ metode. Purposeful sampling, eller strategisk utvelgelse av informanter går gjennom to steg. Først må det avgjøres hvilke grupper som må delta for å innhente nødvendig data. Det neste steget går ut på å velge personer i denne målgruppen som kan delta i undersøkelsen (Johannessen et al., 2011, s. 110-111). En måte å gjøre utvalg på er gjennom homogent utvalg. Her velges personer med svært liten variasjon, og dette for å se på og avdekke eventuelle fellestrekk og erfaringer fra en relativ lik gruppe (Johannessen et al., 2011, s. 112).

I oppgaven vår ser vi på hva som er avgjørende for valg av selskapsform i små foretak, og det er derfor mest relevant for oss å intervjuer bedrifter på omtrent samme størrelse, og vi benytter oss derfor i stor grad av homogent utvalg.

3.2 Intervju

3.2.1 Gjennomføring av intervju

Da vi skulle starte prosessen med å finne intervjuobjekter var det enkelte ting som var viktig for valget. Det viktigste kravet var at det skulle være relativt små foretak som var like i størrelse, da vi ønsket å kartlegge hvilke forskjeller det var på de ulike selskapsformene. I utgangspunktet ønsket vi å finne to AS, to ENK og to NUF, men det viste seg å være vanskelig å finne NUF da dette ikke lenger nyttes i like stor grad som før.

Vi ønsket å finne lokale foretak, og søkte hovedsakelig via søkemotoren proff.no. Der fant vi aktuelle kandidater, og kontaktet dem via e-post. Vi fikk positiv respons fra tre foretak, mens noen ikke ønsket å delta eller ikke svarte.

De utvalgte informantene fikk tilsendt spørsmålene på e-post, før vi skulle avtale et møte for gjennomføring av intervjuene. På grunn av Covid-19 pandemien fikk vi ikke gjennomført intervjuene som planlagt. Da smitteverntiltakene kom innså vi at vi måtte finne nye og gode

alternativer til gjennomføring av intervjuene. To av informantene sa seg villig til å intervjues over telefon, mens den tredje informanten ønsket å svare skriftlig av praktiske årsaker. Etter intervjuene hadde vi noe manglende informasjon fra enkeltpersonforetak, og ønsket derfor å finne en fjerde informant. På denne måten fikk vi to aksjeselskaper og to enkeltpersonforetak, og hadde mer informasjon til sammenligning. Vi fant den siste informanten gjennom kjennskap, og fikk svarene tilsendt på e-post.

Etter gjennomførte intervjuer samlet vi all data, og fordelte spørsmålene med tilhørende informasjon i fem kategorier. Det ble gjort på denne måten da mange av spørsmålene utfyller hverandre, og det ble naturlig å behandle de samlet. De fem kategoriene er oppstart, drift, regnskap, forretningsrisiko og EK-tjenester og firmabil. I de ulike kategoriene sammenlignes svarene fra informantene, og vi trekker frem ulikheter og likheter. Det konkluderes underveis, før det kommer en felles konklusjon på slutten av oppgaven.

Oppstart

Vi hadde fire informanter, to ENK og to AS. Videre i oppgaven går vi først gjennom AS og deretter ENK, før vi sammenligner svarene fra begge foretaksformene i en delkonklusjon.

Av de to aksjeselskapene var det kun informant 2 som tidligere hadde vært et enkeltpersonforetak. Overgangen til AS ble begrunnet med trygghet og rettigheter man tilegner seg ved å være ansatt i eget firma. I tillegg ble AS beskrevet som mer oversiktlig.

«Trygghet og lønn på lik linje med andre ansatte» -Informant 2

Fra begge informantene kommer det tydelig frem at hovedfokuset ved valg av foretaksform var tryggheten av det å være ansatt i eget AS, og dermed få lønn på lik linje med andre ansatte. Begge informantene er ansatt i eget firma og trekker flere ganger frem hvor viktig trygghet, sikkerhet og rettigheter fra Nav, som eksempelvis sykepenger, er. Informant 1 trekker frem aksjekapitalen som positivt. Det er en stor fordel at det kun er innskutt aksjekapital som vil gå tapt ved en eventuell konkurs, og man vil ikke bli personlig ansvarlig som i et ENK. Videre påpeker informanten at det blir noen ekstra utgifter i forbindelse med AS, som eksempelvis betaling av arbeidsgiveravgift, men tryggheten og gode rettigheter veier

opp for dette. På spørsmålet om det skattemessige aspektet har hatt betydning på valget av foretaksform svarer begge informantene nei.

«Jeg satte meg inn i ulike fordeler og risikoer knyttet til de ulike foretaksformene»

-Informant 1

Videre kommer spørsmålene om de søkte hjelp ved oppstart, fra eksempelvis skatteetaten, og hvor godt de satte seg inn i ulike regler på forhånd. Ingen av informantene hadde søkt støtte gjennom skatteetaten, men informant 1 hadde fått hjelp fra Atheno i oppstarten. Dette er en bedrift på Stord som hjelper både nye og eksisterende bedrifter med blant annet forretningsutvikling (Atheno, u.å.). Her fikk informanten hjelp med søknader og ble tilbudt ulike kurs. Personlig benyttet informanten Atheno kun i oppstarten, men mente det var et godt tilbud.

Verken informant 1 eller 2 hadde satt seg godt inn i gjeldende regler før de startet, men lærte underveis. Informant 1 gjennomgikk fordeler og risikoer ved de ulike selskapsformene i forkant av oppstart, noe som ble avgjørende for valget. Informanten sjekket også markedet og behovet for tjenesten som skulle tilbys, og snakket med regnskapsfører før oppstart. På spørsmålet om svingninger i markedet var årsak til at de ønsket å starte for seg selv, var ikke dette tilfelle for noen av våre intervjuobjekter.

Ut fra våre drøftinger i etterkant av intervjuene har vi konkludert med at det er tryggheten som er viktigst for innehaverne i disse små aksjeselskapene. Det at man ikke blir personlig ansvarlig ved en eventuell konkurs, og rettigheter man får gjennom å være ansatt har størst tyngde når det kom til valg av selskapsform. Lover og reglene angående drift av selskap ble lært underveis, og med god hjelp fra regnskapsfører. Ved valg av selskapsform og oppstart var dermed ikke reglene avgjørende. Det skattemessige aspektet var ikke viktig i beslutningen for valg av selskapsform. Dette kan komme av at foretakene vi har sett på er forholdsvis små, og de har heller ikke ambisjoner om å bli mye større. Eierne har ingen bakgrunn innenfor regnskap og økonomi, og det er heller ikke her fokuset ligger. De er opptatt av å ha en bedrift med stabil drift, og at man har trygghet og rettigheter når man starter for seg selv. Skatteregler kommer i annen rekke.

Når det gjelder enkeltpersonforetak begrunner begge informantene valget av foretaksform ved at de kun er seg selv, og verken har ansatte eller varelager. De selger tjenester, og har lave kostnader knyttet til foretaket. I tillegg trakk de frem at det var enkelt å starte opp. På spørsmålet om de har vurdert overgang til AS svarte informant 3 at det var oppe til vurdering ved jevne mellomrom, men foreløpig fungerer ENK på grunn av overnevnte årsaker. Informant 4 har ikke vurdert det og trives godt med å være selvstendig næringsdrivende i ENK.

Når det kommer til punktet om de satte seg inn i regler knyttet til foretaksformene, er svaret fra begge nei. Informant 3 måtte starte eget foretak for å kunne arbeide hos en annen bedrift, og valget falt på ENK. Informant 4 har drevet foretaket sitt i 15 år. Før oppstart stod valget mellom ENK og NUF, og valget falt på enkeltpersonforetak hovedsakelig grunnet enkelheten ved stiftelse og drift. Ingen av de to informantene fikk hjelp ved oppstart, men informant 3 har et familiemedlem som har vært til god hjelp i prosessen.

«For å kunne bruke utdanningen min måtte jeg starte for meg selv» -Informant 3

På spørsmålet om det var svingninger i markedet som gjorde at de startet for seg selv, svarer begge nei. Begrunnelsene for hvorfor de startet for seg selv er noe ulike, men hovedsakelig var det muligheten til å være egen sjef, og muligheten for å kunne bruke utdanningen sin. Begge driver virksomheter det er behov for i samfunnet, og begge to har nok med arbeid. Det skattemessige aspektet virker ikke å ha spilt noen rolle ved valg av foretaksform.

Hovedfokuset for begge informantene er at de kun er seg selv og selger tjenester, og det føles derfor trygt å drive ENK. Informant 3 har sykeforsikring gjennom Nav, og trekker samtidig frem krisepakken de har fått i forbindelse med Covid-19 som positiv hjelp til selvstendig næringsdrivende. Informant 4 hadde i mange år sykeforsikring, men fikk ikke bruk for den og valgte å si den opp. Her trekkes prisen frem som hovedgrunn. Informant 4 er tydelig på at det går fint å drive enkeltpersonforetak på denne måten, så lenge man er frisk og går på jobb.

Konklusjon

I både aksjeselskap og enkeltpersonforetak satte informantene seg inn i lover og regler underveis, og det skattemessige aspektet hadde ikke innvirkning på valget. Den største forskjellen i svarene fra informantene i AS og ENK er at de som driver aksjeselskap var svært

opptatt av trygghet og det å ta lav risiko. De som driver enkeltpersonforetak, mente de ikke tok noe stor økonomisk risiko i sine foretak da de kun selger tjenester.

Det er interessant å se hvor forskjellig syn de ulike informantene har på risiko knyttet til personlig økonomisk ansvar ved en eventuell konkurs. Tre av fire virksomheter har ingen ansatte. Informantene som driver AS hadde større fokus på en eventuell konkurs, enn de to som driver ENK. Hovedfokuset hos innehaverne av enkeltpersonforetakene var at de ikke har ansvar for ansatte eller varelager, slik at det å stå personlig økonomisk ansvarlig ikke vurderes som en stor risiko.

Drift

Av de fire informantene vi intervjuet, var det kun informant 2 som hadde ansatte. Dette er også eneste informant som driver butikk, og det kan derfor tenkes at det er et større behov for flere ansatte med tanke på åpningstider, helger og ferier. Informanten er også den med størst bedrift i omsetning. Informant 1 hadde vurdert ansettelse, men funnet ut at det foreløpig lønnet seg å leie inn arbeidskraft når det var behov for dette. Informanten trakk frem ekstra ansvar og kostnader som årsak til ikke å ansette. Ved å leie inn arbeidskraft etter behov, betaler man kun for en tjeneste og slipper eksempelvis å betale AGA.

De fire informantene omsetter for mellom 1 og 4,5 millioner årlig. Av de fire er det kun to som driver innenfor samme bransje, og tallene kan dermed ikke umiddelbart sammenlignes. I tillegg til årlig omsetning spurte vi alle informantene om hvordan utviklingen i bedriften hadde vært. Begge som driver AS hadde hatt jevn stigning fra år til år. Her skilte årlig omsetning med omtrent 2 millioner, men var i ulike markeder. I tillegg har informant 2 drevet foretaket sitt noe lenger enn informant 1. Informant 1 forklarte at det i første driftsår ble det gjort en del investeringer, men at foretaket etter dette har hatt jevn økonomisk økning. Informanten trekker også frem at man, ved hjelp fra regnskapsfører, kan justere hva man tar ut i lønn etter hvordan de ulike månedene har gått, og dermed holde seg innenfor mål som er satt. Informant 3 og 4, som driver ENK, har hatt omtrent lik omsetning de siste årene, men en liten og jevn økning fra år til år.

På spørsmålet om de har solgt tjenester til tidligere arbeidsgivere er det to som svarer ja. Informant 4 arbeidet et halvt år for en bedrift og startet deretter sitt ENK. Siden da har

informanten kun leid seg ut til den gamle arbeidsgiveren. Informanten begrunner valget med tryggheten det medfører å leie seg ut til seriøse bedrifter. I tillegg nevner informanten at en tjener bedre ved denne løsningen.

«Tryggheten i å fakturere til kjente og seriøse bedrifter» -Informant 1

Informant 1 begrunner også valget med å selge tjenester til tidligere arbeidsgivere, blant annet med tryggheten i å fakturere til seriøse bedrifter. Informanten har arbeidet hele sitt yrkesliv på Stord, og hadde dermed god kjennskap til både behovet for tjenesten og til de ulike firmaene som driver innenfor samme yrke. Informanten tok direkte kontakt med kjente firmaer ved opprettelsen av foretaket, og har siden fortsatt å leie seg ut til disse. Informanten har valgt denne måten å arbeide på da dette medfører at hovedansvaret på prosjekter tilegnes andre firmaer, og informanten kan ha fokus på sitt yrkesområde og arbeidsoppgaver.

«Vi var heldige med at sosiale medier var så populært» -Informant 2

Når det kommer til markedsføring, er det ulike tilnærminger til dette. Informant 2 er den som legger størst vekt på det, og da ved bruk av sosiale medier. Informanten poengterer at de var heldige med at sosiale medier var så populært da de startet foretaket. I tillegg har de større fokus på dette enn lignende bedrifter i nærmiljøet. Det går mye tid i det, men dette har vist seg å ha en positiv effekt og er derfor verdt tiden. Informant 3 bruker også sosiale medier, men ikke i like stor grad som informant 2. Informanten benytter også annonser i lokalavisen.

Informant 1 bruker ikke sosiale medier, men har en firmaside. Informanten markedsfører seg ikke på annen måte, men ut fra arbeidsmengden har ikke behovet vært til stede. Informant 4 leier seg, som tidligere nevnt, ut til forhenværende arbeidsgivere, og har dermed ikke hatt behov for noe konkret markedsføring. Begge informantene baserer seg på «kjennskap og vennskap».

Konklusjon

Felles for de fire informantene er at de har hatt en positiv økonomisk utvikling de siste årene. To av informantene er i samme yrkesgruppe, og begge har solgt tjenester til tidligere arbeidsgivere, og legger vekt på at det er trygt å leie seg ut til seriøse bedrifter. Ingen av de har hatt problemer med sysselsetting, men spesielt informant 1 var spent på eventuelle

konsekvenser og ringvirkninger av korona-pandemien. Informant 2 har gjennom sosiale medier uttrykt at etterspørselen har økt i forbindelse med korona-pandemien. Informant 3 hører til en bransje som ble pålagt av myndighetene å stenge under pandemien, og det har derfor ikke vært mulig å opprettholde driften.

De store forskjellene i markedsføringen interesserte oss, og i videre diskusjoner i gruppen kom vi frem til ulike grunner som kan forklare dette. Informant 2 driver butikk, og er dermed avhengig av jevnt salg og har en større kundegruppe enn de andre informantene. Derfor er det naturlig å bruke sosiale medier som en plattform for å kommunisere. I dagens samfunn er «alle» på nett, og vi ble derfor overrasket over at to av foretakene ikke nyttet dette. Ved nærmere ettertanke er både yrket de praktiserer i, og måten de arbeider på gjerne ikke like forenlig med sosiale medier som eksempelvis butikkdrift. Dessuten arbeider både informant 1 og 4 mest gjennom firmaer de hadde kjennskap til, og har dermed ikke det samme behovet for å markedsføre seg, da de aktuelle kundene allerede har kjennskap til foretakene deres. Det kan gå mye tid og penger i markedsføring, så det er viktig å se hvilke behov man har, og hva man eventuelt får igjen på sikt.

I tillegg nevnte informant 1 at det kan bli vanskelig å skille firmaet fra privatlivet dersom man deler mye på sosiale medier. Dette er et godt poeng. Dersom man skal drive markedsføring gjennom sosiale medier, må man gjerne være beredt på å utlevere seg selv mer enn ved eksempelvis bruk av en nettside. Man må ha hyppigere oppdateringer, og det kan være naturlig å vise mer av seg selv. Her var det som nevnt store forskjeller i måten informantene tenkte og handlet rundt markedsføring, og det er interessant å høre ulike tanker rundt dette og hva som kan fungere i ett yrke, men gjerne ikke i et annet.

Regnskap

Når det gjelder regnskapsplikt er begge aksjeselskapene regnskapspliktige. Ingen av de to enkelpersonforetakene er store nok til å bli det, jf. rskl §§ 1-1 og 1-2. Alle de fire selskapene er bokføringspliktige jf. bokføringsloven § 2. Den første forskjellen vi la merke til, som naturligvis kan være tilfeldig, var at begge som driver AS bruker regnskapsfører og de to som driver ENK fører selv ved bruk av Fiken. Det kan nevnes at informant 4 hadde hatt regnskapsfører tidligere. Informanten begrunner valget av å bruke Fiken med få og overkommelige bilag, og mye likt fra måned til måned. Informant 3 hadde god hjelp av et

familiemedlem som selv har drevet foretak i mange år, og hadde derfor ikke behov for mer hjelp. For begge informantene opplevdes Fiken som enkelt og oversiktlig, og det var enkelt å finne svar på eventuelle spørsmål man måtte ha.

«Jeg trenger å bli forklart og fortalt» -Informant 2

Begge informantene fra AS trekker frem bruken av regnskapsfører som positivt. Det er samsvar mellom svarene fra informantene når det kommer til tryggheten det gir å ha en fagkyndig til å kontrollere. I tillegg benyttet begge informantene muligheten til å ringe og sende e-post til regnskapsfører dersom det skulle oppstå spørsmål. Informant 1 nevnte spesielt at under Covid-19 pandemien har det vært godt å ha en fagkyndig å stille spørsmål til. Regnskapsføreren er alltid oppdatert på siste nytt om regler og diverse krisepakker. Andre positive sider som trekkes frem er sikkerheten det gir, og tryggheten ved at regnskapsfører har et overblikk og kontroll. Tidsaspektet var også avgjørende, noe informant 1 påpekte. Det ville gått mye tid dersom informanten selv skulle gjort den jobben regnskapsføreren gjør. For begge informantene var valget om å ha ekstern regnskapsfører en selvfølge, og de mente begge det var verdt kostnaden med tanke på alle godene man fikk igjen. Som tidligere nevnt er tryggheten og sikkerheten svært viktig for begge to, i tillegg trekkes service frem som et pluss.

«Det har mer med regnskapsfører enn med regnskapsprogram å gjøre» - Informant 1

De to informantene fra AS benytter to forskjellige regnskapsprogrammer; Tripletex og UniMicro. Felles for begge informantene var at valget av regnskapsfører var viktigere enn hvilket regnskapsprogram som skulle benyttes.

På spørsmålet om regnskapsrapportene kommer til riktig tid svarer informant 2 nei, uten å utdype dette noe nærmere, mens de andre mener de får det. De to som fører i Fiken kan hente ut, og se det de trenger etter hvert. Informant 1 forteller at regnskapsfører går gjennom rapporter muntlig, noe som trekkes frem som svært positivt da spørsmål og svar kan avklares underveis. Både informant 1 og 2 er fornøyd med informasjonen de får, men begge trekker frem at dette har mer med regnskapsfører enn regnskapsprogram å gjøre. Begge tar direkte kontakt med regnskapsfører dersom det er noen spørsmål. Informant 4 har ikke et daglig

behov for å være oppdatert, men trekker frem fordelene ved å kunne holde seg oppdatert på moms. Informant 3 er fornøyd med informasjonen.

Konklusjon

Den mest åpenbare forskjellen mellom AS og ENK var at begge aksjeselskapene brukte regnskapsfører, mens enkeltpersonforetakene førte selv ved hjelp av Fiken. Aksjeselskapene var fornøyd med bruken av regnskapsfører. Som tidligere nevnt i oppgaven er det mer regnskap og regler knyttet til føring for AS, som for eksempel plikt til å utarbeide årsregnskap, utbetaling av lønn og betaling av AGA, slik som i våre informanternes tilfeller. Da dette kan være tidkrevende for eier av et lite selskap, synes våre informanter at det lønner seg å betale en ekstern regnskapsfører. Når det gjelder enkeltpersonforetakene er disse ikke omfattet av like mange regler, men de må blant annet sende inn MVA-melding og skattemelding, føre bilag for ulike aktiviteter som privatuttak og fakturering, og i tillegg avslutte regnskapet for året.

Forretningsrisiko

Spørsmål om risiko knyttet til foretakene, fikk under prosessen med bacheloroppgaven plutselig en annen mening enn vi i utgangspunktet forventet. Grunnet Covid-19 ble det 12. mars 2020 innført strenge smittevernstiltak, og skoler, barnehager og en del bedrifter ble stengt. I utgangspunktet ville vi se på fordeler og ulemper knyttet til enkeltpersonforetakene og aksjeselskapene vi har hatt kontakt med. Det var naturligvis ingen som hadde tatt med i risikovurderingen at en pandemi ville spre seg, og få så store virkninger på hverdagen. Hovedfokuset blir fremdeles fordeler og ulemper knyttet til de to ulike foretaksformene, og videre i dette delkapittelet er hovedvekten på forretningsrisiko. Det blir også naturlig å diskutere Covid-19 noe underveis.

«God kunnskap og flinke ansatte er helt avgjørende for å lykkes» -Informant 2

Det er informant 2 som gir størst uttrykk for bekymring knyttet til risiko. Informanten driver butikk og har ansatte, noe som naturligvis medfører et ekstra ansvar. Butikken er avhengig av salg for å overleve, og dette er noe informanten trekker frem. Samtidig påpekes det at butikken opererer i et marked hvor man må ha spesiell kompetanse for å lykkes. God

kunnskap, evne til å nytte materialer riktig og flinke, stabile ansatte er helt avgjørende for å lykkes, men det er knyttet stor risiko til drift.

«Jeg har ikke varelager og ikke ansatte, og behovet for tjenesten er økende» -Informant 3

Både informant 3 og 4, i enkeltpersonforetak, mener det er liten risiko knyttet til drift av foretakene, grunnet at de ikke har ansatte eller varelager. I tillegg trekkes det frem at tjenestene som tilbys er etterspurt og behovet økende. Likevel må det påpekes at etter stengning 12.mars ble problemstillingen noe annerledes, spesielt for informant 3. Uansett foretaksform måtte informant 3 ha stengt, og det er tvilsomt at dette var et scenario noen kunne forutsett, eller tatt med i betraktningen ved valg av foretaksform. Gjennom krisepakker fra staten får informant 3 nok til å klare seg.

«Dersom krisen blir langvarig blir usikkerheten større, og færre prosjekter igangsettes»

-Informant 1

Informant 1 og 4 driver som tidligere nevnt innenfor samme yrke. Selv om de driver ulike foretaksformer deler de omtrent samme oppfatning av risiko. Begge påpeker at det er nok arbeid i markedet. Intervjuet med informant 1 ble gjennomført tidlig i Covid-19 pandemien, og hadde da ikke merket noe til dette i sin bedrift. Foreløpig virket det ikke som det skulle gå ut over driften, men informant 1 var urolig for hvordan det ville bli dersom krisen ble langvarig. Informant 1 påpeker at selv om hovedvekten av arbeid gjennomføres gjennom andre firmaer, vil det likevel gå ut over informantens foretak dersom privatpersoner slutter å få utført arbeid. Dersom det blir en langvarig krise og folk permitteres, blir usikkerheten større og prosjekter satt på vent. Da vil også arbeidsmengden til informant 1 på sikt bli minkende. Informant 4 deler noen av disse oppfatningene, men påpeker også at det foreløpig ikke har vært noen tegn på minkende arbeid.

Informant 1 har fokus på sikkerheten i det å drive AS, og da hovedsakelig at man ikke blir personlig konkurs ved en eventuell konkurs. Informant 1 har gått inn med en aksjekapital på kr 30 000, og mener at dette er en trygghet. Det er alltid en risiko i at man ikke får arbeid, og dermed ikke får den omsetningen man behøver.

Konklusjon

På generell basis vil det alltid være risiko knyttet til det å drive eget foretak. Fordeler med å være ansatt i eget AS, er at man har like rettigheter og trygghet på lik linje med andre ansatte. Ved drift av ENK bør man holde seg frisk og man må gå på jobb for at det skal lønne seg, da man ikke har de sosiale rettighetene som ansatte. Det finnes ulike forsikringer man kan tegne, men her er pris og behov viktige faktorer. Informant 4 hadde i mange år sykeforsikring, men konkluderte med at den ble for dyr i forhold til bruken. Dette vil være en vurderingssak av behov og risiko i hvert enkelt tilfelle.

De fleste informantene så liten risiko knyttet til sine foretak, noe som kan tyde på stabile markeder og jevnt behov innenfor de ulike bransjen. Vi tenker likevel at det i tiden fremover blir ekstra spennende for både små og store bedrifter å se hvilke etter- og ringvirkninger tiltakene rundt Covid-19 vil få.

EK-tjenester og firmabil

Vi var interessert i å finne ut hva de ulike informantene hadde av EK-tjenester og firmabil, og hvordan de hadde valgt å løse dette. Av de fire informantene var det kun informant 4 som hadde firmabil. Dette hadde informanten gjort siden oppstart, og var fornøyd med denne løsningen. Informant 1 og 2 nyttet privatbil i yrkeskjøring og fikk kilometergodtgjørelse for dette. Informant 3 nyttet ikke bil i yrket og spørsmålet var dermed ikke relevant.

«Dersom bilen får skader i yrkeskjøringen kan det bli store og uforutsette kostnader»

-Informant 1

Informant 1 hadde vurdert leasing eller kjøp av ny bil, men konkludert med at det lønnet seg å bruke privatbilen. Informanten begrunnet valget med at det kunne komme skader på bilen i yrkeskjøring, og at dette kunne føre til store og uforutsette kostnader dersom leasing ble benyttet. I tillegg var det, ved denne løsningen, enklere å forholde seg til skatteregler rundt bilbruk. Dersom det hadde vært en firmabil som ble nyttet privat er det andre regler og skattemessige aspekter å forholde seg til, og informanten ønsket derfor å fortsette med bruk av privatbil.

«Det lønner seg å ha bedriftsabonnement» -Informant 1

På spørsmålet om mobil og bredbånd svarte 3 av 4 at de hadde mobilabonnement knyttet til firmaet. Informant 4 hadde telefon og mobilabonnement kjøpt gjennom firmaet. Informant 3 hadde mobilabonnement i firmaets navn, og begrunnet dette med digital oppfølging av kunder. Det var kun informant 1 som hadde både mobil- og bredbåndsabonnement gjennom firmaet. Dette ble kalt et bedriftsabonnement, og kunne brukes av de andre i husholdningen. Abonnementet ble opprettet på tips fra regnskapsfører, og for informant 1 lønnet dette seg da det ble billigere enn å tegne privatabonnementer for hele husholdningen. De tre informantene ble alle fordelsbeskattet for tjenesten.

Konklusjon

Vi fant fort ut at det ikke var noe store forskjeller i hvordan de ulike foretakene valgte å nytte bil og EK-tjenester. Den største forskjellen var at begge som driver aksjeselskap bruker privatbil, mens det ene enkeltpersonforetak benytter firmabil. Informant 2 har begrensede behov for yrkeskjøring, og det kan tenkes at dette er grunnen til bruk av privatbil. Informant 1 hadde tenkt gjennom alternativene, men avgjort at bruk av privatbil var mest hensiktsmessig. Når det gjaldt EK-tjenester var det noen variasjoner i abonnementene, men ellers lite forskjeller. Ved EK-tjenester blir man fordelsbeskattet med kr 4 392, noe som utgjør kr 366 i måneden. Det kan derfor tenkes at det vil lønne seg å ha abonnement gjennom bedriften, da private abonnement på mobil og bredbånd vil koster mer enn dette.

3.3 Ting og Tang – en tenkt bedrift

Ting og Tang er i dag et enkeltpersonforetak som eies av Hilde Olsen. Hun driver en butikk med det meste innen garn, interiør og blomster. Vi skal nå følge hennes virksomhet, og se på de skattemessige aspektene for hennes enkeltpersonforetak, for deretter å «gjøre en skattefri omdannelse» fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap. Når omdanningen er gjort skal vi se på endringene i skatt, og også enkelte endringer i regnskapsplikter. Hilde Olsen har 3 ansatte, og benytter sin private bil til yrkeskjøring.

3.3.1 Resultatregnskap og utdrag fra balanse

Resultatregnskap

Salgsinntekter		3 950 000
Varekostnader	(1 550 000)	
Lønn til ansatte	(890 000)	
Feriepenger	(90 780)	
Arbeidsgiveravgift	(138 290)	
Avskrivninger	(14 000) ¹	
Andre driftskostnader	(640 000)	
Bilgodtgjørelse	(15 750) ²	
Renteinntekter		10 000
Rentekostnader	(18 000)	
Inntektsført gevinst- og tapskonto		35 000
Tap salg av aksjer	(12 000)	
Resultat (alminnelig inntekt)		626 180

1) INVENTAR

Hun har inventar i butikken til en samlet verdi på kr 70 000, og for dette skal det avskrives 20 %, jf. sktl. §§ 14-41 første ledd bokstav d, og 14-43 første ledd bokstav d.

$$70\,000 * 0,20 = 14\,000$$

2) BIL

Hilde Olsen har en privatbil som brukes til diverse utkjøring av varer. Olsen har kjørt 4 500 km i yrket, og skal derfor ha kilometergodtgjørelse for kjøringen. Som nevnt i teoridelen vil bilen, i et enkeltpersonforetak, kategoriseres som yrkesbil kun dersom yrkeskjøringen utgjør mer enn 6 000 km i året.

Kilometergodtgjørelse kr 3,50 per km (Skatteetaten, u.å.g).

$$4500 * 3,50 = 15\,750$$

Utdrag fra balanse (middelverdier)

Inventar	70 000
Varelager	400 000
Kundefordringer	245 000
Kasse/bank	580 000
Sum eiendeler	1 295 000
<hr/>	
Gjeld til finansinstitusjoner	360 000
Gevinst- og tapskonto	160 000
Leverandørgjeld	500 000
Forskudd fra kunder	190 000
Diverse kortsiktig gjeld	200 000
Sum gjeld	1 410 000
<hr/>	

3.3.2 Ting og Tang ENK

Beregning av skatt i enkeltpersonforetak. Her tar Hilde ut kr 300 000 i privatuttak av overskuddet.

Beregning av skjermingsgrunnlag jf. sktl. § 12-12

Inventar		70 000
+Varelager		400 000
+Kundefordringer		245 000
		715 000
-Leverandørgjeld		(500 000)
-Forskudd fra kunder		(190 000)
=Skjermingsgrunnlag før gjeld til finansinstitusjoner		25 000
-Gjeld til finansinstitusjoner (maksimum 25 000)		(25 000)
=Skjermingsgrunnlag		0

Beregning av alminnelig

inntekt

Salgsinntekter	Sktl. § 5-30	3 950 000
+Kapitalinntekter	Sktl. § 5-20	10 000
+Kapitalgevinster	Sktl. § 5-1	35 000
=Bruttoinntekter		3 995 000
-Varekostnader	Sktl. § 6-1	(1 550 000)
-Lønn inkl.sosiale kostnader	Sktl. § 6-1	(1 119 070)
-Avskrivninger	Sktl. §§ 6-1 & 14-43	(14 000)
(Skattemessig)		
-Andre driftskostnader	Sktl. § 6-1	(640 000)
-Kilometergodtgjørelse	Sktl. § 6-1	(15 750)
-Tap salg av aksjer	Sktl. § 6-2	(12 000)
-Kapitalkostnader	Sktl. §§ 6-1 & 6-40	(18 000)
Alminnelig inntekt		626 180

Beregning av personinntekt

Alminnelig inntekt før fradrag	Sktl. §§ 12-2 & 12-11 1.ledd	626 180
for fremførbart underskudd		
+Tap ved salg av aksjer	Sktl. §12-11	12 000
+Rentekostnader	Sktl. § 12-11 2.ledd, a	16 750 ³
-Kapitalinntekter og gevinster	Sktl. § 12-11 3.ledd, a og b	(45 000)
=Korrigert næringsinntekt		609 930
-Beregnet skjermingsfradrag	Sktl. § 12-12	0
Beregnet personinntekt		609 930

3) RENTE PÅ GJELD SOM OVERSTIGER SKJERMINGSGRUNNLAGET

Ubenyttet gjeld til finansinstitusjoner: (360 000 - 25 000) 335 000

Rente til finansinstitusjoner: 18 000

Gjennomsnittlig gjeldsrente: $(18\ 000/360\ 000) * 100\% = 5\%$

Rente på gjeld som overstiger skjermingsgrunnlaget legges til ved beregning av personinntekt jf. sktl. § 12-11, andre leddbokstav a, andre setning.

$335\ 000 * 0,05 = 16\ 750$

Beregning av skatt på alminnelig**inntekt**

Alminnelig inntekt	626 180
-Personfradrag	(56 550)
=Skattbar alminnelig inntekt	569 630

Nettoskatter

Kommune- og fellesskatt:

 $569\,630 * 0,22 =$ 125 319**Bruttoskatter****Trinnskatt**Trinn 1: $(245\,650 - 174\,500) * 0,019$ SKV – 19 1 352Trinn 2: $(609\,930 - 245\,650) * 0,042$ SKV -19 15 300**Trygdeavgift** $609\,930 * 0,114$ Ftrl. 23-3 3.ledd 69 532**Fastsatt inntektsskatt for Hilde Olsen** **211 502**

3.3.3 Ting og Tang AS

Vi har nå gjort en omdanning av selskapet, til AS, hvor vi bruker de samme tallene, men her tar hun ut de kr 300 000 i lønn i stedet, ettersom hun er ansatt i sitt eget AS.

Beregning av alminnelig

inntekt

Salgsinntekter	Sktl. § 5-30	3 950 000
+Kapitalinntekter	Sktl. § 5-20	10 000
+Kapitalgevinster	Sktl. § 5-1	35 000
<hr/>		
=Bruttoinntekter		3 995 000
<hr/>		
-Varekostnader	Sktl. § 6-1	(1 550 000)
-Lønn inkl.sosiale kostnader	Sktl. § 6-1	(1 119 070)
-Lønn aksjonær	Sktl. § 6-1	(300 000)
-Feriepenger aksjonær	Sktl. § 6-1	(30 600)
-Arbeidsgiveravgift	Sktl. § 6-1	(46 615)
aksjonær		
-Avskrivninger	Sktl. §§ 6-1 & 14-43	(14 000)
(Skattemessig)		
-Andre driftskostnader	Sktl. § 6-1	(640 000)
-Kilometergodtgjørelse	Sktl. § 6-1	(15 750)
-Tap salg av aksjer	Sktl. § 2-38	(0) ⁴
-Kapitalkostnader	Sktl. §§ 6-1 & 6-40	(18 000)
<hr/>		
Alminnelig inntekt		260 965
<hr/>		
Skatt alminnelig inntekt	260 965 * 0,22:	57 412
på selskapet		

4) TAP SALG AV AKSJER

I aksjeselskap får man ikke fradrag for tap ved salg av aksjer, jf. sktl. § 2-38 første ledd bokstav a, og andre ledd.

Lønn aksjonær		300 000
-Minstefradrag	Sktl. §§ 6-30 & 6-32	(100 800) ⁵
=Alminnelig inntekt		199 200
-Personfradrag	Sktl. § 5-4 , SKV -19	(56 550)
Skattepliktig inntekt for aksjonær		142 650
Skatt på alminnelig inntekt	142 650 * 0,22	31 383

5) MINSTEFRADRAG

300 000 * 0,45 = kr 135 000

Maksimalt kr 100 800

Nettoskatter		
Kommune- og fellesskatt:		
142 650 * 0,22		31 383
Bruttoskatter		
Trinnskatt		
Trinn 1: (245 650-174 500)*0,019	SKV - 19	1 352
Trinn 2: (300 000-245 650)*0,042	SKV -19	2 283
Trygdeavgift		
300 000*0,082	Ftrl. 23-3 3.ledd	24 600
=Fastsatt inntektsskatt for Hilde Olsen		59 618
Skatt selskapet		57 412
+Arbeidsgiveravgift aksjonær		46 615
+Skatt aksjonær		59 618
=Total skatt for selskap og aksjonær		163 645

3.3.4 Konklusjon Ting og Tang

Vi ser at Hilde Olsen kommer bedre ut skattemessig ved å være ansatt i eget AS enn ved å drive enkeltpersonforetak i vårt eksempel. Hun fikk en total skattekostnad på kr 211 502 i enkeltpersonforetaket, og marginalskatten her ble 39,5 %, mens den totale skatten på selskap og aksjonær i AS ble kr 163 645, med en marginalskatt på 36,3 %.

Hun endte dermed opp med å betale kr 47 857 mindre i skatt i AS. Ved å motta lønn som ansatt får hun kr 300 000 i lønn og kr 30 600 i feriepenger, i tillegg til at hun har tjent opp sosiale rettigheter i folketrygden, som sykepenger og dagpenger.

4 Avslutning

4.1 Oppsummering

Gjennom intervjuer med eierne i aksjeselskapene fremgikk det at deres hovedfokus var tryggheten og rettighetene man fikk ved å være ansatt i eget selskap. Fra teoridelen kommer det frem at man ved en eventuell konkurs kun taper innskutt aksjekapital på minimum kr 30 000, og man vil ikke stå personlig ansvarlig for utestående fordringer. Dette ble trukket frem som svært positivt av den ene informanten. Her er det viktig å merke seg at for andre vil kr 30 000 i aksjekapital være en høy inngangssum, og dermed føre til at aksjeselskap ikke blir vurdert som foretaksform. Den ene informanten som driver ENK hadde denne problemstillingen før oppstart av sitt foretak. Dette var før aksjekapitalgrensen ble senket fra kr 100 000 til kr 30 000 i 2012, og valget stod derfor mellom ENK og NUF ettersom begge disse var uten aksjekapitalkrav. Før denne regelen trådte i kraft var det mer populært med NUF enn AS, og da grensen ble justert økte andelen nyregistrerte AS med 76,5 % første halvår, mot samme periode året før.

Eierne i enkeltpersonforetak trakk spesielt frem enkelheten ved oppstart, og at salg av tjenester og ingen varelager gjør det mindre risikofylt å drive denne type foretak. At de heller ikke er regnskapspliktige fører til kostnads- og tidsbesparelse. En annen økonomisk fordel er at det ikke er krav til registrering av foretaket, dersom man oppfyller krav nevnt i teoridelen. For begge våre ENK-informanter var det derfor gratis å opprette foretaket. En potensiell risiko ved å drive et ENK er at ved en eventuell konkurs står man personlig ansvarlig for all gjeld og risiko. Ved konkurs vil eieren slås personlig konkurs, og som nevnt i teoridelen vil bare nødvendige eiendeler som klær og innbo kunne beholdes. I tillegg er det verdt å nevne at gjelden ikke vil bli slettet, og man vil fortsette å stå personlig ansvarlig etter at bobehandlingen er avsluttet.

Som eier i ENK kan man ikke være ansatt, og har dermed ikke de samme rettighetene som andre arbeidstakere, som eksempelvis krav på sykepenger de første 16 dagene. Man havner utenfor trygdeordningene som andre arbeidstakere har rett på. Gjennom intervjuene uttrykte spesielt AS-eierne viktigheten av å havne under trygdeordningene, mens innehaverne i enkeltpersonforetakene ikke delte dette synet. Den ene informanten i ENK hadde sykeforsikring gjennom Nav, og følte seg sikret nok under normale omstendigheter. Under

korona-pandemien uttrykte informanten større bekymring. Som nevnt i teoridelen får de nå eksempelvis sykepenger på lik linje med andre lønnsinntakere, og informanten trakk krisepakken frem som svært positivt. Den andre informanten i ENK hadde tidligere hatt sykeforsikring, men valgte å si den opp da kostnaden ble høyere enn eventuell tapt arbeidsinntekt under sykdom.

Når vi så på endring av juridisk organisasjonsform hadde den ene eieren av AS tidligere vært ENK. Informanten begrunnet valget om å endre organisasjonsform med mer trygghet, sikkerhet og oversiktighet. Fra teoridelen ser vi at man ikke kan beholde organisasjonsnummeret, men man kan gjennomføre en skattefri omdannelse, jf. sktl. § 11-20 første ledd. Det fremgikk ikke under intervjuet om informanten hadde benyttet seg av dette, men det antas at dette ble gjennomført da informanten fortsatte med samme drift. Fra ENK-informantene fremgikk det at den ene med jevne mellomrom vurderte en omdannelse, men begrunnet valget om å forbli ENK med at foretaksformen dekket de nåværende behovene. Den andre ENK-informanten hadde ingen interesse av å omdanne til AS, da enkelheten i ENK var det viktigste.

For å vise beregning av skatt i praksis satte vi opp regnskapet til en tenkt bedrift, basert på de ulike foretakene vi har vært i kontakt med. Den tenkte bedriften er butikken til Hilde Olsen, og vi har regnet ut hvordan både selskap og innehaver kommer ut skattemessig med like forutsetninger i både enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Når det gjelder firmabil har vi sagt at hun kjører sin private bil i yrket, og holder seg under 6000 km i året. Hun får dermed kilometergodtgjørelse, og dette gjelder både i ENK og AS. Det er svært forskjellige regler for beskatning av firmabil, enten man kjører selskapets bil eller sin egen, gjennomsnittlig kjørelengde per år, alder, og om det er vanlig bil eller elbil. Ved kjøring med bedriften sin bil både i yrke og privat, vil den private delen av kjøringen regnes som et gode og beskattes som naturalytelse. For den ansatte vil dette da være skattepliktig på lik linje med lønn.

Et annet gode man kan ha er abonnement på mobiltelefon og bredbånd betalt av bedriften, enten det står registrert på deg selv eller selskapet. Dette er skattepliktig for den ansatte, og når abonnementet står på arbeidsgiver blir det lagt til kr 4 392 eller kr 366 per måneden på lønnen, uavhengig av faktisk kostnad. Når abonnementet står på arbeidstaker, legges den summen man faktisk får dekket på lønnen som en utgiftsgodtgjørelse, og man er skattepliktig opp til summen på kr 4 392. I vår tenkte bedrift hadde de ikke dekning av mobiltelefon og

bredbånd, da vi antok at dette var lite aktuelt i forbindelse med butikkdrift. Tre av våre fire informanter hadde EK-tjenester registrert på sine selskap.

Det vi fant i beregningen var relativt store skatteforskjeller mellom enkeltpersonforetak og aksjeselskap. Dette kommer blant annet av høyere marginalsatt i enkeltpersonforetak, og at man ikke får trukket ut kostnader til lønn og AGA til innehaver, da eier ikke kan være lønnsuttaker. I enkeltpersonforetak regner man ut skjermingsgrunnlag etter oppskrift i sktl. § 12-12, og ganger dette med skjermingsrenten satt av Skattedirektoratet.

Skjermingsfradraget kommer da til fradrag i den alminnelige inntekten ved beregning av personinntekt. I vårt tilfelle ble skjermingsfradraget kr 0 på grunnnet høy gjeldsgrad. Det ble da lagt til rentekostnader på gjeldssummen som oversteg skjermingsgrunnlaget, i stedet for fradrag. Dette førte til høyere personinntekt og dertil høyere skatt.

I aksjeselskap kommer lønn, feriepenger og AGA til fradrag ved beregning av alminnelig inntekt. Dette gjelder all lønn, også lønn utbetalt til aksjonær ansatt i selskapet. Dette gir høyere driftskostnader, og dermed lavere skattegrunnlag for aksjeselskapet. NUF og AS har veldig like betingelser, men den største forskjellen er at det ikke kreves noe aksjekapital i NUF. I utgangspunktet ønsket vi å intervju to innehavere av NUF, i likhet med AS og ENK, men dette viste seg vanskelig å få til da det er langt færre som driver NUF. Dette førte til at vi ikke fikk så mye informasjon om denne foretaksformen. Ut fra teorien kan vi likevel konkludere med at det ville blitt et tilsvarende skatteresultat som i AS.

Vi har omtalt aksjeutbytte flere ganger, men har valgt å ikke ta det med i våre beregninger i Olsen sitt foretak. I små selskaper, som er vårt utgangspunkt, vil det sjelden lønne seg å dele overskuddet opp i lønn og aksjeutbytte. I våre kilder har det vist seg å være mest lønnsomt å ta ut lønn opp til minimum 6 G, tilsvarende kr 599 148. Her tjener innehaver kr 300 000 i året, og burde heller ta ut mer lønn til seg selv til neste år, eventuelt la overskuddet ligge som opptjent egenkapital i selskapet. Informant 1 forteller at med hjelp fra regnskapsfører justeres lønnsutbetalingene etter overskuddet i bedriften. Ingen av de to innehaverne med aksjeselskap som vi intervjuet hadde tatt ut utbytte fra sitt AS.

4.2 Konklusjon

Oppgaven er delt inn i en hovedproblemstilling og to underproblemstillinger, som vi ønsket å finne svar på. Hovedproblemstillingen er: Hva er avgjørende for valg av selskapsform i små bedrifter – forretningsrisiko eller skatteregler. De to underproblemstillingene er; Hva er den skattemessige forskjellen mellom små aksjeselskap og enkeltpersonforetak, og hvilke forretningsrisikoer finnes det. Vi brukte intervjuer som forskningsmetode, og hadde fire informanter. To fra ENK og to fra AS, som alle er fire små lokale bedrifter, med omtrent lik omsetning.

Ut fra intervjuene kan vi konkludere med at hovedfokuset ved oppstart av små foretak er forretningsrisiko. Det kom tydelig frem at de to informantene fra AS hadde stort fokus på trygghet, og de rettighetene man tilegnet seg ved å være ansatt i eget AS. Informantene fra ENK hadde større fokus på enkelheten ved oppstart og drift, og mente de tok lite risiko ettersom de ikke har ansatte eller varelager. Det skattemessige aspektet hadde ikke vært avgjørende for noen av informantene ved valg av foretaksform. Vi kan derfor anta at det er andre momenter enn skatt som er avgjørende for valg av foretaksform for små lokale foretak.

Det var lite risiko knyttet til driften av de ulike foretakene, men som nevnt vil det alltid være noen faremomenter. Spesielt informanten som drev butikk hadde uro knyttet til drift, særlig med tanke på stort varelager og flere ansatte. Dette er bakgrunnen for at innehaveren valgte å endre selskapsform fra ENK til AS da bedriften utviklet seg, og omsetningen samt varelageret økte. Spesielt i forhold til Covid-19 pandemien var det flere informanter som var mer urolige enn vanlig, og risikoen ble brått et viktigere aspekt. Uten krisepakken ville mange bedrifter gått konkurs.

Vi dannet et fiktivt firma, basert på de fire foretakene vi hadde sett på, for å se på forskjeller i skatt innenfor et aksjeselskap og et enkeltpersonforetak med like forutsetninger. Ut fra våre beregninger kan vi konkludere med at det i en bedrift på Olsens størrelse, og med de verdiene hun har, vil være mest lønnsomt å være ansatt i eget AS. Skatteprosenten er 3,2 %-poeng lavere, og i tillegg får hun fradrag i den alminnelige inntekten for lønnsutgifter inkludert sosiale kostnader til seg selv. I et ENK får man kun fradrag for ansatte. I dette konkrete eksempelet betaler hun kr 47 857 mindre i skatt i AS enn i ENK. Vi kan selvfølgelig ikke konkludere generelt ut fra denne forskningen, men det kan være naturlig å tenke at dette vil

være tilfelle for flere foretak, da marginalskatten i et ENK er høyere enn i et AS på grunn av høyere sats i trygdeavgiften på næringsinntekt.

Ved å drive aksjeselskap har man noen ekstra kostnader knyttet til eksempelvis oppstart og regnskap, noe man slipper i enkeltpersonforetak. Gjennom vår forskning kom det tydelig frem at trygghet og sikkerhet ved drift i AS overgikk disse kostnadene. I teorien vi har tilegnet oss, har vi kommet frem til at det vil være tryggest og mest skattemessig lønnsomt å drive et aksjeselskap. Det kan virke som mange som starter virksomhet ikke setter seg godt nok inn i lover og regler for de respektive selskapsformene. Dette kommer spesielt til uttrykk ved at ingen av våre informanter hadde tenkt over det skattemessige aspektet før oppstart. Vi kan trygt konkludere med at forretningsrisiko har større betydning enn skatteregler i valg av selskapsform for små foretak.

Går man et steg videre hadde det vært spennende å se på hvorfor det skattemessige aspektet ikke er mer avgjørende for nye bedriftseiere, da det later til å være store forskjeller i skatt. Det hadde også vært interessant å finne ut hvorfor så mange velger enkeltpersonforetak. Gjennom våre intervjuer fant vi ut at trygghet var en meget viktig faktor for valg av aksjeselskap, i tillegg til at det fra teoridelen fremgikk en rekke ulemper knyttet til drift av ENK, da eksempelvis dårligere sosiale rettigheter og høyere trygdeavgift. Det vil også det i årene som kommer bli interessant å følge ettervirkningene av Covid-19, og om dette vil gi utslag i valg av foretaksform.

Litteraturliste

- Altinn. (2019a, 16. mars). Norsk avdeling av utenlandsk foretak (NUF). Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/starte/valg-av-organisasjonsform/norsk-avdeling-av-utenlandsk-foretak-nuf/>
- Altinn. (2019b, 8. april). Aksjeselskap (AS). Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/starte/valg-av-organisasjonsform/aksjeselskap/>
- Altinn. (2019c, 16. Mai). Endre organisasjonsform. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/drive-bedrift/endre-organisasjonsform/>
- Altinn. (2019d, 10. juni). Starte og registrere enkeltpersonforetak. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/starte/registrering/starte-og-registrere-enkeltpersonforetak/>
- Altinn. (2019e, 13. Juni). Konkurs i aksjeselskap. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/avvikling-sletting-og-konkurs/konkurs/konkurs-i-aksjeselskap/>
- Altinn. (2019f, 13. Juni). Konkurs i enkeltpersonforetak. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/avvikling-sletting-og-konkurs/konkurs/konkurs-i-enkeltpersonforetak/>
- Altinn. (2019g, 1. oktober). Enkeltpersonforetak. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/starte/valg-av-organisasjonsform/enkeltpersonforetak/>
- Altinn. (2020a, 1. januar). Krav til regnskapet. Hentet 14. januar 2020 fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/regnskap-og-revisjon/regnskap/krav-til-regnskapet/>

- Altinn. (2020b, 20. mars). Skatt for enkeltpersonforetak, Hentet 12. april 2020, fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/skatt-og-avgift/skatt/skatt-for-enkeltpersonforetak/>
- Altinn. (2020c, 25. mars). Merverdiavgift. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/skatt-og-avgift/avgift/merverdiavgift/>
- Altinn. (2020d, 25. mars). Skatt for aksjeselskap. Hentet fra <https://www.altinn.no/starte-og-drive/skatt-og-avgift/skatt/skatt-for-aksjeselskap/>
- Andersen, M. (2016, 16. januar). Skal jeg velge AS eller NUF? Hentet fra <https://www.dnbnyheter.no/bedrift/skal-jeg-velge-as-eller-nuf/>
- Andreassen, A., (2020, 22. januar). Selvstendig næringsdrivende? Nå blir sparing til pensjon enda gunstigere. Hentet fra <https://www.storebrand.no/smartere-valg/artikkel/arbeidsliv/selvstendig-naeringsdrivende-na-bli-sparing-til-pensjon-enda-gunstigere>
- Atheno. (u.å.). Tenester. Hentet 13. april 2020 fra <https://atheno.no/tenester/>
- Conta. (2018). Lønn eller utbytte? Hentet 23.04.20 fra <https://starte.as/lonn-eller-utbytte/>
- Enkeltpersonforetak. (2019, 1.november). Starte enkeltpersonforetak. Hentet fra <https://enkeltpersonforetak.no/fakturering-og-regnskap/ma-jeg-fore-regnskap-med-enkeltpersonforetak-enk>
- Fallan, L. (2017). *Innføring i skatterett 2017-2018* (utg.35) Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Fallan, L. (2018). *Innføring i skatterett 2018-2019* (utg.36). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Firmahjelp. (u.å.). Fordeler med enkeltpersonforetak...og en rekke ulemper. Hentet 13. januar 2020 fra <http://www.firmahjelp.no/starte-enkeltmannsforetak/fordeler-med-enkeltmannsforetak/>

Gjems-Onstad, O. (2018). *Skattelovsamlingen 2017-18* (utg.28). Oslo: Gyldendal Juridisk

Hatland, A., Kuhnle, S., og Romøren, T.I. (red.). (2018). *Den norske velferdsstaten* (utg. 5). Oslo: Gyldendal

Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P.A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag* (utg.3). Oslo: Abstrakt forlag.

Langfeldt, S. F., Bråthen, T., Viken, M. & Minde, S. W. (2019). *Lov og rett for næringslivet* (utg.26) Oslo: Focus forlag

Lovdata. (2018, 18.desember). Stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2019. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/STV/forskrift/2018-12-12-1992#KAPITTEL_3

Lovdata. (2019, 18. desember). Stortingsvedtak om skatt av inntekt og formue mv. for inntektsåret 2020. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/STV/forskrift/2019-12-13-1820?fbclid=IwAR0NzLfDKMkR83GHyhiqnZGMppjruXG0X-kHxeLg_9q9jntS4Jda030dDu8

Nav. (2019, 7.november). Forsikringer for selvstendig næringsdrivende. Hentet 27. april 2020 fra <https://www.nav.no/no/bedrift/tjenester-og-skjemaer/selvstendig-naringsdrivende-med-flere/forsikring/forsikring-for-selvstendig-naeringsdrivende>

Nav. (2020a, 23. Mars). Dagpenger i egen næringsvirksomhet. Hentet 19. april 2020 fra <https://www.nav.no/no/person/arbeid/dagpenger-ved-arbeidsloshet-og-permittering/relatert-informasjon/dagpenger-og-egen-naeringsvirksomhet>

Nav. (2020b, 08. April). Selvstendig næringsdrivende og frilanser – hva gjelder min situasjon. Hentet 19. april 2020 fra <https://www.nav.no/no/person/innhold-til-person-forside/nyttig-a-vite/sporsmal-og-svar-i-forbindelse-med-koronaviruset/selvstendig-naeringsdrivende-hva-gjelder-i-min-situasjon>

NHO (u.å.). Tjenestepensjon – privat sektor. Hentet 28. april 2020 fra

<https://www.nho.no/tema/pensjon-og-forsikring/artikler/tjenestepensjon-privat-sektor/>

Nymoen, J.Å., & Gule, F. (2019, 31. oktober). Aksjegevinster og utbytte mv. For selskaper

mv. Hentet fra <https://verdtavite.kpmg.no/aksjegevinster-og-utbytte-mv-for-selskaper-mv/>

Regjeringen.no. (2018, 08.oktober). Skattesatser 2019. Hentet fra

<https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/skattesatser-2019/id2614444/>

Regjeringen.no. (2019, 07.oktober). Skattesatser 2020. Hentet

fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/skattesatser-2020/id2671009/>

Regjeringen.no. (2020a, 21. Mars). Koronaloven. Hentet 14. april 2020

fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/koronaloven/id2694609/>

Regjeringen.no. (2020b, 02. April). Foretak med minst 30% omsetningsfall kan få

kompensasjon. Hentet 15.04.20 fra <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/foretak-med-minst-30--omsetningsfall-kan-fa-kompensasjon/id2696396/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Aksjonærs bruk. Hentet 15. mars 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/bil--fradrag-for-bilkostnader/B-5.002/B-5.004/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Beregning av personinntekt i foretaksmodellen:

Generelt. Hentet 27. januar 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/enkeltpersonforetak--beregnet-personinntekt-foretaksmodellen/E-5.016/E-5.017/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Bilgodtgjørelse for yrkeskjøring, godtgjørelsen følger satser fastsatt av Skattedirektoratet. Hentet 15. mars 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/bil--godtgjorelse/B-6.005/B-6.006/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Foretaksmodellen: Generelt. Hentet 19. januar 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/enkeltpersonforetak--beregnet-personinntekt-foretaksmodellen/E-5.001/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Kjørebok. Hentet 15. mars 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/bil--fradrag-for-bilkostnader/B-5.025/B-5.027/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Kostnadsfradrag. Hentet 15. mars 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/bil--fradrag-for-bilkostnader/B-5.002/B-5.006/>

Skatte-ABC 2019/2020. (2020, 13.januar). Kostnadsfradrag for yrkesbiler som brukes noe i yrket. Hentet 15. mars 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/rettskilder/type/handboker/skatte-abc/gjeldende/bil--fradrag-for-bilkostnader/B-5.007/B-5.020/>

Skatteetaten. (u.å.a). Aksjonærmodellen. Hentet 14. Januar 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/aksjonarmodellen/>

Skatteetaten. (u.å.b). D-nummer. Hentet 13. januar 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/person/utenlandsk/norsk-identitetsnummer/d-nummer/>

Skatteetaten. (u.å.c) Endre organisasjonsform. Hentet 28. Januar 2020 fra <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/avslutte-bedrift/endring-av-organisasjonsform/>

Skatteetaten. (u.å.d). Satser. Hentet 28. januar 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/satser/skjermingsrente-for-aksjer-og-enkeltpersonforetak/>

Skatteetaten. (u.å.e). Trinnskatt. Hentet 19. april 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/satser/trinnskatt/>

Skatteetaten. (u.å.f). Skatt på telefon og bredbånd betalt av arbeidsgiver. Hentet 08. april 2020

fra <https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/arbeid-trygd-og-pensjon/utstyr-betalt-av-arbeidsgiver/skatt-pa-telefon/>

Skatteetaten. (u.å.g). Sats for kilometergodtgjørelse. Hentet 19. april 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/satser/bilgodtgjorelse-kilometergodtgjorelse/?year=2019#rateShowYear>

Skatteetaten. (u.å.h). Formuesskatt. Hentet 18. april. 2020 fra

<https://www.skatteetaten.no/satser/formuesskatt/>

Sticos (2020, 22. mars). Frivillig pensjonsordning for selvstendig næringsdrivende. Hentet 28. april 2020 fra

<https://www.sticos.no/fagstoff/frivillig-pensjonsordning-for-selvstendig-naeringsdrivende>

Vekstra. (2012, 20. august). Flere AS – færre NUF. Hentet fra [https://vekstra.no/flere-as-](https://vekstra.no/flere-as-faerre-nuf/)

[faerre-nuf/](https://vekstra.no/flere-as-faerre-nuf/)

Visma. (2020, 02. April). Regjeringens krisepakke – hvordan påvirkes småbedrifter. Hentet

fra <https://www.visma.no/blogg/regjeringens-krisepakke-hvordan-pavirkes-smabedrifter/>

Vedlegg

Spørreskjema

1. Hvilken selskapsform har selskapet ditt?
2. Hvorfor har du valgt denne?
3. Har dere tidligere vært ENK eller NUF? (AS)
4. Søkte du hjelp med å starte firma gjennom for eksempel skatteetaten?
5. Hvor godt satte du deg inn i reglene før du startet opp bedriften?
6. Hvor mange ansatte har du? Hvor bra gikk det før du bestemte deg for å ansette noen?
7. Vurderte du i denne sammenheng, eller i andre tilfeller å omdanne virksomheten til et AS? (ENK)
8. Har du en spesiell type markedsføring rettet mot den kundegruppen dere ønsker å treffe? Har du hatt det fra start?
9. Har du solgt tjenester til tidligere arbeidsgiver eller lignende virksomheter?
10. Hvor mye omsetter du/dere for i året?
11. Hvordan har den økonomiske utviklingen i selskapet vært?
12. Er du/dere regnskapspliktig?
13. Fører du regnskapet selv, eller har du engasjert regnskapsfører?
14. Bruker du et fast regnskapsprogram, eventuelt hvilket?
15. Har dette regnskapssystemet vært avgjørende for valget om regnskapsfører eller ikke?
16. Føler du at regnskapssystemet hjelper deg i hverdagen, at du får den informasjonen DU trenger?
17. Får du regnskapsrapporten til riktig tid?
18. Hva tenker du om risikoen med å drive denne bedriften?
19. Har du jobbet som vanlig lønsmottaker før du startet ditt eget firma?
20. Var det svingninger i markedet som gjorde at du ønsket å starte for deg selv?
21. Har du/dere solgt tjenester til tidligere arbeidsgiver?
22. Har du/dere en spesiell type markedsføring rettet mot den kundegruppen dere ønsker å treffe?
23. Hadde det skattemessige aspektet noen påvirkning på valget?
24. Har du forsikring rundt sykepenger og andre trygdeordninger? Har du vært i den situasjonen at du fikk bruk for den? (ENK)
25. Har du firmabil? Eier eller leaser du?